

კარი III დაცვის ქვეშ მყოფ პირთა სტატუსი და მოპყრობა

ნაწილი I საერთო დებულებები კონფლიქტის მონაწილე მხარეთა ტერიტორიებისა და ოკუპირებული ტერიტორიების შესახებ

მუხლი 27

დაცვის ქვეშ მყოფ პირებს ნებისმიერ გარემოებაში აქვთ მათი პიროვნების, ღირსების, ოჯახური უფლებების, რელიგიური მრწამსისა და წესების, ჩვევებისა და ადათების პატივისცემის უფლება. მათ ყოველთვის ჰუმანურად უნდა ეპყრობოდნენ, კერძოდ, იცავდნენ ძალადობისა და მუქარის ნებისმიერი აქტისაგან, შეურაცხყოფისა და ხალხის ცნობისმოყვარეობისაგან.

ქალები განსაკუთრებით უნდა იყვნენ დაცულნი მათი ღირსების შეურაცხყოფისაგან, კერძოდ, გაუპატიურების, იძულებითი პროსტიტუციის ან მათი ზნეობის ნებისმიერი სახის სხვა ხელყოფისაგან.

ჯანმრთელობასთან, ასაკსა და სქესთან დაკავშირებული დებულებების გათვალისწინებით, კონფლიქტის მონაწილე მხარე, რომლის ხელისუფლებაშიც იმყოფებიან დაცვის ქვეშ მყოფი პირები, ყველა მათგანს თანაბრად უნდა ეპყრობოდეს ყოველგვარი, კერძოდ კი რასის, რელიგიურ ან პოლიტიკურ შეხედულებებზე დაფუძნებული, დისკრიმინაციის გარეშე.

თუმცა, ამ პირთა მიმართ კონფლიქტის მონაწილე მხარეებს შეუძლიათ კონტროლისა და უსაფრთხოების უზრუნველყოფის ისეთი ღონისძიებების გამოყენება, რომელიც შეიძლება აუცილებელი აღმოჩნდეს საომარი მოქმედებების გამო.

მუხლი 28

დაცვის ქვეშ მყოფი პირის რომელიმე პუნქტსა და რაიონში ყოფნა არ შეიძლება ამ ადგილებში საომარი ოპერაციების თავიდან აცილების საბაზად იყოს გამოყენებული.

მუხლი 29

კონფლიქტის მონაწილე მხარე, რომლის ხელისუფლებაშიც იმყოფებიან დაცვის ქვეშ მყოფი პირები, პასუხს აგებს მისი წარმომადგენლების მიერ მათ მიმართ მოპყრობაზე, რაც საკუთრივ ამ წარმომადგენლებს პირადი პასუხისმგებლობისაგან არ ათავისუფლებს.

მუხლი 30

დაცვის ქვეშ მყოფ პირებს ყველანაირი შესაძლებლობა ექნებათ, რათა მიმართონ მფარველ სახელმწიფოებს, წითელი ჯვრის საერთაშორისო კომიტეტს, იმ სახელმწიფოს წითელი ჯვრის (წითელი ნახევარმთვარის, წითელი ლომისა და მზის) ეროვნულ საზოგადოებას, რომელშიც ისინი იმყოფებიან, ასევე ნებისმიერ ორგანიზაციას, რომელსაც მათთვის დახმარების აღმოჩენა შეუძლია.

ხელისუფლების წარმომადგენლები აღნიშნულ ორგანიზაციებს საჭირო ყველა შესაძლებლობას შეუქმნიან იმ ფარგლებში, რომელიც საომარი ან უშიშროების მოსაზრებებით დადგინდება.

მფარველი სახელმწიფოებისა და 143-ე მუხლით გათვალისწინებული წითელი ჯვრის საერთაშორისო კომიტეტის დელეგატების ვიზიტების გარდა, ოკუპანტი სახელმწიფოები ან სახელმწიფოები, რომელთა ხელისუფლებაშიც დაცვის ქვეშ მყოფი პირები იმყოფებიან, შეძლებისამებრ, ხელს შეუწყობენ დაცვის ქვეშ მყოფი პირების სხვა ორგანიზაციების წარმომადგენელთა მიერ მონახულებას, რომელთა მიზანია მათთვის სულიერი და მატერიალური დახმარების აღმოჩენა.

მუხლი 31

დაუშვებელია დაცვის ქვეშ მყოფ პირთა მიმართ ფიზიკური ან მორალური იძულების რაიმე ზომის გამოყენება, მათგან ან მესამე პირთაგან ინფორმაციის მიღების მიზნით.

მუხლი 32

მაღალი ხელშემკვრელი მხარეები სპეციალურად შეთანხმდებიან იმაზე, რომ თითოეულ მათგანს ეკრძალება ისეთი ზომების გატარება, რომელთაც მათ ხელისუფლებაში მყოფი დაცვის ქვეშ მყოფი პირებისათვის ფიზიკური ტანჯვის მიყენება ან მათი სიკვდილის გამოწვევა შეუძლია. ეს აკრძალვა ვრცელდება არა მხოლოდ მკვლელობაზე, წამებაზე, ფიზიკურ დასჯაზე, სხეულის დასახიჩრებაზე, სამედიცინო ან სამეცნიერო ცდებზე, რომლებიც დაცვის ქვეშ მყოფი პირის მკურნალობის მოთხოვნებით არ არის გამოწვეული, არამედ სამოქალაქო ან სამხედრო ხელისუფლების წარმომადგენელთა მხრიდან ყოველგვარი სახის უხეში ძალადობის აქტებზეც.

მუხლი 33

დაუშვებელია დაცვის ქვეშ მყოფი პირის დასჯა სამართალდარღვევისთვის, რომელიც მას პირადად არ ჩაუდენია. კოლექტიური სასჯელები, ისევე როგორც დაშინების ყოველგვარი ღონისძიება ან ტერორი აკრძალულია.

აკრძალულია ძარცვა.

აკრძალულია რეპრესალიები დაცვის ქვეშ მყოფი პირებისა და მათი ქონების მიმართ.

მუხლი 34

აკრძალულია მძევლების აყვანა.

ნაწილი II კონფლიქტის მონაწილე მხარის ტერიტორიაზე მყოფი უცხოელები

მუხლი 35

დაცვის ქვეშ მყოფ ნებისმიერ პირს, რომელმაც ტერიტორიის დატოვების სურვილი შეიძლება კონფლიქტის დასაწყისში ან მისი მიმდინარეობისას გამოთქვას, ამის გაკეთების

უფლება მხოლოდ იმ შემთხვევაში ექნება, თუ მისი გამგზავრება ქვეყნის სახელმწიფოებრივ ინტერესებს არ ეწინააღმდეგება. გამგზავრების შესახებ ამ პირთა შუამდგომლობები ჩვეულებრივად დადგენილი წესით უნდა განიხილოს და გადაწყვეტილება მიღებულ უნდა იქნას შემდგომისამებრ უმოკლეს ვადაში. პირებს, რომლებმაც გამგზავრების უფლება მიიღეს, შესაძლებლობა ექნებათ მათი მგზავრობისათვის საჭირო ფული მოიპოვონ და თან წაიღონ საკმარისი რაოდენობის პირადი მოხმარების საგნები და ნივთები.

პირს, რომელსაც გამგზავრებაზე უარს ეტყვიან, უფლება ექნება მოითხოვოს უმოკლეს ვადაში ამ უარის გადასინჯვა სასამართლოს ან დამკავებელი სახელმწიფოს მიერ ამ მიზნით დანიშნული შესაბამისი ადმინისტრაციული ორგანოს მიერ. მოთხოვნის შემთხვევაში, მფარველი სახელმწიფოს წარმომადგენლებს შესაძლებლობა ექნებათ მიიღონ ინფორმაცია ტერიტორიის დატოვების ნებისმიერ შუამდგომლობაზე უარის თქმის მიზეზების შესახებ და ყველა იმ პირის გვარის შესახებ, რომელსაც გამგზავრებაზე უარი ეთქვა, მხოლოდ იმ პირობით, თუ ეს უშიშროების მოსაზრებებს არ ეწინააღმდეგება ან თუ ამაზე თვით დაინტერესებული პირები არ აცხადებენ უარს.

მუხლი 36

წინა მუხლის საფუძველზე ნებადართული გამგზავრება უნდა განხორციელდეს უშიშროების, ჰიგიენის, ჯანმრთელობისა და კვების თვალსაზრისით დამაკმაყოფილებელ პირობებში. დამკავებელი სახელმწიფოს ტერიტორიის გასამგზავრებელი პუნქტიდან წარმოშობილ, მგზავრობასთან დაკავშირებულ ხარჯებს გაიღებს სახელმწიფო, რომელშიც მიემგზავრებიან აღნიშნული პირები, ხოლო ნეიტრალურ ქვეყანაში განთავსებისას კი ქვეყანა, რომლის მოქალაქენიც ამ შესაძლებლობით სარგებლობენ. ამ გადაადგილებათა პრაქტიკული პირობები, აუცილებლობის შემთხვევაში, დაინტერესებულ მხარეებს შორის სპეციალური შეთანხმებით განისაზღვრება.

ზემოაღნიშნული არ ეხება სპეციალურ შეთანხმებებს, რომელიც შეიძლება დაიდოს კონფლიქტის მონაწილე მხარეებს შორის მოწინააღმდეგის ხელში მოხვედრილი მათი მოქალაქეების გაცვლისა და რეპატრაციის საკითხებზე.

მუხლი 37

დაცვის ქვეშ მყოფ პირებს, რომლებიც წინასწარ პატიმრობაში აიყვანეს ან სასჯელს თავისუფლების აღკვეთით იხდიან, პატიმრობის პერიოდში უნდა მოეპყრონ ჰუმანურად.

გათავისუფლებისთანავე მათ შეუძლიათ, წინა მუხლების შესაბამისად, მოითხოვონ ტერიტორიის დატოვების ნებართვა.

მუხლი 38

გარდა წინამდებარე კონვენციით, კერძოდ 27-ე და 41-ე მუხლებით გათვალისწინებული განსაკუთრებული ღონისძიებებისა, დაცვის ქვეშ მყოფი პირების მდგომარეობა მშვიდობიან დროს უცხოელებთან მოპყრობის წესებით მოწესრიგდება. ნებისმიერ შემთხვევაში მათ უფლება ექნებათ:

- (1) მიიღონ მათთვის გამოგზავნილი ინდივიდუალური ან კოლექტიური დახმარება.
- (2) ჯანმრთელობის მდგომარეობიდან გამომდინარე, მიიღონ სამედიცინო დახმარება და იმკურნალონ საავადმყოფოში ისევე, როგორც ამ სახელმწიფოს მოქალაქეებმა.
- (3) აღასრულონ რელიგიური მოვალეობანი და მიიღონ სულიერი დახმარება თავიანთი აღმსარებლობის სამღვდელოების პირისაგან.
- (4) ამ სახელმწიფოს მოქალაქეების მსგავსად გაემგზავრონ იმ რაიონიდან, რომელიც განსაკუთრებულ საომარ საფრთხეში იმყოფება.
- (5) ისარგებლონ თხუთმეტ წლამდე ასაკის ბავშვების, ორსული ქალებისა და შვიდ წლამდე ასაკის ბავშვების დედების იმავე უპირატესობებით, რომელიც ამ სახელმწიფოს მოქალაქეებს აქვთ.

მუხლი 39

დაცვის ქვეშ მყოფ პირებს, რომლებმაც ომის შედეგად დაკარგეს თავისი შემოსავალი, შესაძლებლობა უნდა მიეცეთ მოძებნონ ანაზღაურებადი სამსახური. უშიშროების მოთხოვნებისა და მე-40 მუხლის დებულებათა გათვალისწინებით, ეს შესაძლებლობა ისეთივე უნდა იყოს, როგორც იმ სახელმწიფოს მოქალაქეებს აქვთ, რომლის ტერიტორიაზეც ეს პირები იმყოფებიან.

როდესაც კონფლიქტის მონაწილე სახელმწიფოს მიერ დაცვის ქვეშ მყოფი პირების მიმართ განხორციელებული კონტროლის ზომების შედეგად არ შეუძლიათ ცხოვრების მატერიალური უზრუნველყოფა და განსაკუთრებით მაშინ, როცა უშიშროების ინტერესების გამო არ შეუძლიათ ჰქონდეთ მათთვის მისაღები პირობებით ანაზღაურებადი სამუშაო, აღნიშნულმა სახელმწიფომ მათი და მათ კმაყოფაზე მყოფი პირების ცხოვრება უნდა უზრუნველყოს.

დაცვის ქვეშ მყოფ პირებს ყველა შემთხვევაში შეუძლიათ მიიღონ დახმარება თავისი ქვეყნის, მფარველი სახელმწიფოს ან 30-ე მუხლში მითითებული დამხმარე საზოგადოებებისაგან.

მუხლი 40

დაცვის ქვეშ მყოფი პირები იძულებით მხოლოდ იმ მოცულობით შეიძლება ამუშაონ, რამდენადაც ეს მისაღებია კონფლიქტის მონაწილე იმ მხარის მოქალაქეებისათვის, რომლის ტერიტორიაზეც იმყოფებიან აღნიშნული პირები.

თუ დაცვის ქვეშ მყოფი პირები მოწინააღმდეგე მხარის მოქალაქეები არიან, ისინი შეიძლება აიძულონ შეასრულონ იმგვარი სამუშაო, რომელიც აუცილებელია ადამიანების საკვებით, საცხოვრებლით, ტანსაცმლით, ტრანსპორტითა და ჯანმრთელობის უზრუნველსაყოფად და რომელიც უშუალოდ არ უკავშირდება საომარ მოქმედებებს.

წინა ორ პარაგრაფში მითითებულ შემთხვევებში, დაცვის ქვეშ მყოფი პირები, რომლებსაც იძულებით ამუშავებენ, სამუშაო პირობებისა და გარანტიების, კერძოდ,

ხელფასის, სამუშაო დღის ხანგრძლივობის, ტანსაცმლისა და აღჭურვილობის, მოსამზადებელი სწავლების, სამუშაოზე უბედური შემთხვევებისა და პროფესიული დაავადებებისათვის კომპენსაციის მიღებისას უთანაბრდებიან მოცემულ სახელმწიფოს მუშებს.

ზემოაღნიშნული დებულებების დარღვევის შემთხვევაში დაცვის ქვეშ მყოფ პირებს უფლება აქვთ 30-ე მუხლში მითითებული გასაჩივრების უფლებით ისარგებლონ.

მუხლი 41

იმ შემთხვევაში, თუ სახელმწიფო, რომლის ხელისუფლებაშიც იმყოფებიან დაცვის ქვეშ მყოფი პირები, წინამდებარე კონვენციაში მითითებულ კონტროლის ზომებს არასაკმარისად ჩათვლის, იგი ვერ შეძლებს 42-ე და 43-ე მუხლების დებულებებით გათვალისწინებულ გარკვეულ ადგილას საცხოვრებელზე მიმაგრებაზე ან ინტერნირებაზე უფრო მკაცრი ზომების განხორციელებას.

39-ე მუხლის მეორე პარაგრაფის დებულებათა გამოყენების დროს იმ პირების მიმართ, რომელთაც სხვა ადგილებში საცხოვრებელზე გადაყვანის გამო თავისი საცხოვრებელი ადგილების დატოვება მოთხოვეს, დამკავებელმა სახელმწიფომ რაც შეიძლება ზუსტად უნდა დაიცვას ამ კონვენციის III კარის IV ნაწილით დადგენილი მოპყრობის სტანდარტები.

მუხლი 42

განკარგულება დაცვის ქვეშ მყოფ პირთა ინტერნირების ან საცხოვრებელზე გადაყვანის შესახებ მხოლოდ იმ შემთხვევაში შეიძლება გაიცეს, როცა ეს დამკავებელი სახელმწიფოს უშიშროების აბსოლუტურ აუცილებლობას წარმოადგენს.

თუ ნებისმიერი პირი მფარველი სახელმწიფოს წარმომადგენელთა მეშვეობით ინტერნირებას ნებაყოფლობით ითხოვს და თუ მისი პირადი მდგომარეობა ამას აუცილებელს ხდის, სახელმწიფომ, რომლის ხელისუფლებაშიც ის იმყოფება, მისი მოთხოვნა უნდა დააკმაყოფილოს.

მუხლი 43

დაცვის ქვეშ მყოფ ინტერნირებულ ან გარკვეულ ადგილას საცხოვრებელზე მიმაგრებულ პირს უფლება აქვს სასამართლოს ან დამკავებელი სახელმწიფოს მიერ ამ მიზნით შექმნილ შესაბამისი ადმინისტრაციული ორგანოს მოსთხოვოს ამ გადაწყვეტილებათა უმოკლეს ვადაში გადასინჯვა. თუ ინტერნირება ან გარკვეულ ადგილას საცხოვრებელზე განთავსება ძალაში რჩება, სასამართლომ ან შესაბამისმა ადმინისტრაციულმა ორგანომ პერიოდულად, ყოველ შემთხვევაში, წელიწადში ორჯერ მაინც უნდა გადასინჯოს საკითხი, რათა, თუ მდგომარეობა ამის საშუალებას იძლევა, პირველადი გადაწყვეტილება ამ პირისათვის ხელსაყრელად შეიცვალოს.

თუ დაინტერესებულ დაცვის ქვეშ მყოფ პირებს საწინააღმდეგო არაფერი აქვთ, დამკავებელმა სახელმწიფომ რაც შეიძლება სწრაფად უნდა აცნობოს მფარველ სახელმწიფოს ინტერნირებული ან გარკვეულ საცხოვრებელ ადგილზე მიმაგრებული დაცვის ქვეშ მყოფი

ყველა პირის გვარი, ასევე იმ პირთა გვარები, რომლებიც ინტერნირების ან საცხოვრებელზე მიმაგრებული ადგილებიდან გათავისუფლდნენ. წინამდებარე მუხლის პირველ პარაგრაფში მითითებული სასამართლოების ან ადმინისტრაციული ორგანოების გადაწყვეტილებებიც მფარველ სახელმწიფოს ასევე სწრაფად და იმავე პირობების დაცვით უნდა ეცნობოს.

მუხლი 44

წინამდებარე კონვენციაში მითითებული კონტროლის ზომების გამოყენებისას, დამკავებელი სახელმწიფო ლტოლვილებს, რომლებიც ფაქტობრივად არც ერთი მთავრობის მფარველობით არ სარგებლობენ, არ უნდა მოეპყროს როგორც მოწინააღმდეგე მხარის მოქალაქეებს მხოლოდ მათი ეროვნული კუთვნილების გამო.

მუხლი 45

არ შეიძლება დაცვის ქვეშ მყოფი პირების ისეთი სახელმწიფოსათვის გადაცემა, რომელიც ამ კონვენციის მხარე არ არის.

ეს დებულება საომარი მოქმედებების დამთავრების შემდეგ დაცვის ქვეშ მყოფი პირების რეპატრაციას ან მათი უწინდელი საცხოვრებელი ადგილის სახელმწიფოში დაბრუნებას არცერთ შემთხვევაში არ შეუშლის ხელს.

სახელმწიფოს მის ხელისუფლებაში მყოფი დაცვით მოსარგებლე პირების გადაცემა შეუძლია მართო ამ კონვენციის მონაწილე სახელმწიფოსათვის და მხოლოდ მას შემდეგ, რაც დარწმუნდება, რომ სახელმწიფოს, რომელსაც ისინი უნდა გადაეცეს, წინამდებარე კონვენციის დებულებათა შესრულება სურს და შეუძლია. ასეთი გადაცემის შემდეგ წინამდებარე კონვენციის გამოყენებაზე პასუხისმგებლობა მათ მიმღებ სახელმწიფოს ეკისრება მანამდე, სანამ დაცვის ქვეშ მყოფი პირები მისი მფარველობის ქვეშ იქნებიან. თუმცა, თუ ეს სახელმწიფო არ შეასრულებს წინამდებარე კონვენციის დებულებებს ნებისმიერი მნიშვნელოვან პუნქტთან მიმართებაში, სახელმწიფომ, რომელმაც დაცვის ქვეშ მყოფი პირები გადასცა, მფარველი სახელმწიფოსაგან შეტყობინების მიღებისთანავე მდგომარეობის გამოსასწორებლად ეფექტური ზომები უნდა მიიღოს ან მოითხოვოს დაცვის ქვეშ მყოფი პირების დაბრუნება. ამგვარი მოთხოვნა უნდა დაკმაყოფილდეს.

არავითარ შემთხვევაში არ შეიძლება დაცვის ქვეშ მყოფი პირის გადაცემა სახელმწიფოსათვის, სადაც მას პოლიტიკური შეხედულებებისა თუ რელიგიური მრწამსის გამო დევნის საფრთხე შეიძლება დაემუქროს.

ამ მუხლის დებულებები არ ეწინააღმდეგება საომარი მოქმედებების დაწყებამდე ექსტრადიციის შესახებ დადებული ხელშეკრულებების საფუძველზე სისხლის სამართლის დანაშაულის ჩამდენი დაცვის ქვეშ მყოფი პირების ექსტრადიციას.

მუხლი 46

დაცვის ქვეშ მყოფი პირების მიმართ მიღებული შეზღუდვის ღონისძიებები, თუ ეს მანამდე არ განხორციელდა, საომარი მოქმედებების დამთავრებიდან უმოკლეს ვადაში გაუქმდება.

მათ ქონებასთან დაკავშირებით შემოღებული შეზღუდვები საომარი მოქმედებების დასრულებიდან უმოკლეს ვადაში, დამკავებელი სახელმწიფოს კანონმდებლობის შესაბამისად გაუქმდება.

ნაწილი III ოკუპირებული ტერიტორიები

მუხლი 47

ოკუპაციის შედეგად ოკუპირებულ ტერიტორიაზე მოქმედ დაწესებულებებში ან სამთავრობო უწყებებში მომხდარი ნებისმიერი ცვლილება, არც ოკუპირებულ და ოკუპანტი სახელმწიფოებს შორის დადებული ხელშეკრულებები, ან ოკუპანტი სახელმწიფოს მიერ მთელი ტერიტორიის ან მისი ნაწილის ანექსია არავითარ შემთხვევაში და არასგზით არ წარმოადგენს ოკუპირებულ ტერიტორიაზე მყოფი დაცვით მოსარგებლე პირებისათვის წინამდებარე კონვენციით გათვალისწინებული უპირატესობების ჩამორთმევის საფუძველს.

მუხლი 48

დაცვის ქვეშ მყოფ პირებს, რომლებიც ოკუპირებული სახელმწიფოს მოქალაქეები არ არიან, შეუძლიათ ტერიტორია 35-ე მუხლის დებულებათა დაცვით დატოვონ. აღნიშნულ საკითხზე გადაწყვეტილებას ოკუპანტი სახელმწიფო მიიღებს მითითებულ მუხლში განსაზღვრული პროცედურის შესაბამისად.

მუხლი 49

აკრძალულია ნებისმიერი მოტივით განპირობებული დაცვის ქვეშ მყოფი პირების ინდივიდუალური ან მასობრივი იძულებითი გადაადგილება ან დეპორტირება ოკუპირებული ქვეყნიდან ოკუპანტი სახელმწიფოს ან ნებისმიერი სხვა ოკუპირებული თუ არაოკუპირებული ქვეყნის ტერიტორიაზე.

თუმცა, ოკუპანტი სახელმწიფოსათვის შესაძლებელი იქნება გარკვეული ოკუპირებული რაიონის მთლიანი ან ნაწილობრივი ევაკუაცია, თუ ეს მოსახლეობის უსაფრთხოების ან განსაკუთრებული სამხედრო ხასიათის მოსაზრებებითაა განპირობებული. ასეთი ევაკუაციის დროს, დაცვის ქვეშ მყოფი პირების გადაყვანა დაშვებულია მხოლოდ ოკუპირებული ტერიტორიის სიღრმეში, იმ შემთხვევების გამოკლებით, როცა ეს პრაქტიკულად შეუძლებელია. ამგვარად ევაკუირებული მოსახლეობა საკუთარ საცხოვრებელ ადგილს მოცემულ რაიონში საომარი მოქმედებების დამთავრებისთანავე დაუბრუნდება.

ასეთი გადაადგილებების ან ევაკუაციის განხორციელებისას ოკუპანტმა სახელმწიფომ დაცვის ქვეშ მყოფი პირები, შესაძლებლობის ფარგლებში, სათანადო სათავსებით უნდა უზრუნველყოს. ეს გადაადგილებები უსაფრთხოების, ჰიგიენის, ჯანმრთელობისა და კვების თვალსაზრისით დამაკმაყოფილებელ პირობებში უნდა განხორციელდეს. დაუშვებელია ერთი ოჯახის წევრთა განცალკევება.

ნებისმიერი გადაადგილების ან ევაკუაციის შესახებ მფარველ სახელმწიფოს უნდა ეცნობოს დაუყოვნებლივ.

ოკუპანტმა სახელმწიფომ დაცვის ქვეშ მყოფი პირები განსაკუთრებულად სახიფათო რაიონში მხოლოდ მოსახლეობის უსაფრთხოების უზრუნველყოფისა და მნიშვნელოვანი სამხედრო ხასიათის მოსაზრებების გამო შეიძლება დააკავოს.

ოკუპანტ სახელმწიფოს არ შეუძლია საკუთარი სამოქალაქო მოსახლეობის ნაწილის მის მიერ ოკუპირებულ ტერიტორიაზე დეპორტირება ან გადაყვანა.

მუხლი 50

ოკუპანტმა სახელმწიფომ ეროვნულ და ადგილობრივ ხელისუფლებასთან თანამშრომლობით ხელი უნდა შეუწყოს ბავშვებზე ზრუნვით და მათი აღზრდით დასაქმებული ყველა დაწესებულების სათანადო ფუნქციონირებას.

ოკუპანტმა სახელმწიფომ ყველა აუცილებელი ზომა უნდა მიიღოს, რათა ხელი შეუწყოს ბავშვების ვინაობის დადგენასა და მათი ნათესაური კავშირების რეგისტრაციას. არავითარ შემთხვევაში არ უნდა შეიცვალოს ბავშვების სამოქალაქო მდგომარეობა, ასევე ისინი არ უნდა ჩაირიცხონ ოკუპანტ სახელმწიფოზე დამოკიდებულ ფორმირებებსა და ორგანიზაციებში.

თუ ადგილობრივ დაწესებულებებს არ შეუძლიათ ამ ფუნქციათა შესრულება, ოკუპანტმა სახელმწიფომ უნდა მიიღოს ზომები ობოლი ან ომის შედეგად მშობლებს დაცილებული ბავშვების მოვლასა და სწავლებაზე, თუ მათზე ახლო ნათესავები ან მეგობრები ვერ ასრულებენ აღნიშნულ ფუნქციას; სწავლებას, შეძლებისამებრ, მათივე ეროვნების, რელიგიური მრწამსისა და მათ ენაზე მოლაპარაკე პირები უნდა უძღვეოდნენ.

136-ე მუხლის თანახმად შექმნილი ბიუროს სპეციალური განყოფილება ყველა ზომას მიიღებს, რათა ზუსტად დადგინდეს იმ ბავშვთა ვინაობა, რომელიც ეჭვს იწვევს. მათ ხელთ არსებული მონაცემები ბავშვის მშობლების და სხვა ახლო ნათესავების შესახებ ყოველთვის უნდა დარეგისტრირდეს.

ოკუპანტმა სახელმწიფომ არ უნდა დააბრკოლოს თხუთმეტ წლამდე ასაკის ბავშვების, ორსული ქალებისა და შვიდ წლამდე ასაკის ბავშვების დედების მიმართ კვების, სამედიცინო მოვლისა და საომარი მოქმედებებისგან დაცვის სფეროში ოკუპაციამდე მიღებული პრევენციული ზომების განხორციელება.

მუხლი 51

ოკუპანტ სახელმწიფოს არ შეუძლია აიძულოს დაცვის ქვეშ მყოფი პირი იმსახუროს მის შეიარაღებულ ან დამხმარე ძალებში. ყოველგვარი ზეგავლენა ან პროპაგანდა ჯარში ნებაყოფლობით შესვლის შესახებ აკრძალულია. ოკუპანტ სახელმწიფოს იძულებით სამუშაოებზე შეუძლია გაგზავნოს მხოლოდ თვრამეტ წელს გადაცილებული დაცვის ქვეშ მყოფი პირები. ისინი იგზავნებიან სამუშაოზე, რომელიც აუცილებელია საოკუპაციო ჯარის საჭიროებისათვის ან დაკავშირებულია დაკავებული ადგილის მოსახლეობის კომუნალურ მომსახურებასთან, ჯანმრთელობასთან, ან საკვებით, საცხოვრებლით, ტანსაცმლითა და ტრანსპორტით უზრუნველყოფასთან. დაუშვებელია დაცვის ქვეშ მყოფი პირების იძულება შეასრულონ ისეთი სამუშაო, რომელმაც შეიძლება გამოიწვიოს საომარ ოპერაციებში მათი

მონაწილეობა. ოკუპანტი სახელმწიფოს არ შეუძლია აღნიშნულ პირებს მოსთხოვოს ძალის გამოყენებით დაიცვან ნაგებობები, რომელშიც ასრულებენ იძულებით სამუშაოს.

სამუშაო სრულდება მხოლოდ იმ ოკუპირებული ტერიტორიის ფარგლებში, სადაც ეს პირები იმყოფებიან. ყოველი მათგანი, შესაძლებლობის ფარგლებში, ჩვეულ სამუშაო ადგილზე დარჩება. მუშაობა სამართლიანად ანაზღაურდება და იგი მომუშავეთა ფიზიკურ და ინტელექტუალურ შესაძლებლობებს შეესაბამება. ოკუპირებულ ქვეყანაში მოქმედი კანონები სამუშაო პირობებისა და შრომის დაცვის შესახებ, კერძოდ, სამუშაო დღის ხანგრძლივობის, აღჭურვილობის, წინასწარი მომზადების, სამუშაოზე უბედური შემთხვევებისა და პროფესიული დაავადებების კომპენსაციის შესახებ გამოიყენება დაცვის ქვეშ მყოფი იმ პირების მიმართაც, რომლებიც ამ მუხლში მითითებულ სამუშაოებს ასრულებენ.

იძულებით შრომით საქმიანობაში ჩაბმა არავითარ შემთხვევაში არ უნდა იწვევდეს მომუშავეთა სამხედრო ან ნახევრად გასამხედროებულ ორგანიზაციებში მობილიზაციას.

მუხლი 52

არავითარ კონტრაქტს, შეთანხმებას ან დებულებას არ შეუძლია შეზღუდოს ნებაყოფლობით ან იძულებით მომუშავე პირების უფლება, მიუხედავად ამ პირების ადგილსამყოფელისა, მიმართონ მფარველი სახელმწიფოს წარმომადგენელს ამ სახელმწიფოსაგან შუამდგომლობის მისაღებად.

აკრძალულია ყოველგვარი ღონისძიება, რომელიც უმუშევრობის გამოწვევის ან ოკუპირებულ ტერიტორიაზე მუშაობის შესაძლებლობის შეზღუდვისკენაა მიმართული და რაც მიზნად ისახავს მშრომელი მოსახლეობის ოკუპანტი სახელმწიფოს სასარგებლოდ მუშაობის იძულებას.

მუხლი 53

აკრძალულია ოკუპანტი სახელმწიფოს მიერ კერძო პირების ან სახელმწიფოს, საზოგადოებრივი ან კოოპერაციული ორგანიზაციების ინდივიდუალურ ან კოლექტიურ საკუთრებაში მყოფი მოძრავი ან უძრავი ქონების განადგურება, თუკი ეს უკანასკნელი საომარი ოპერაციებისათვის უკიდურეს აუცილებლობას არ წარმოადგენს.

მუხლი 54

ოკუპანტი სახელმწიფოს ეკრძალება შეცვალოს ოკუპირებულ ტერიტორიაზე თანამდებობის პირთა ან მოსამართლეთა სტატუსი, მიმართოს მათ წინააღმდეგ სანქციები, იძულების ღონისძიებები ან შეავიწროვოს ისინი იმის გამო, რომ სინდისის კარნახით ისინი მოვალეობათა შესრულებას არიდევენ თავს.

ეს აკრძალავს არ ეწინააღმდეგება 51-ე მუხლის მეორე პარაგრაფის დებულებათა გამოყენებას და არ ეხება ოკუპანტი სახელმწიფოს უფლებას თანამდებობის პირები დაკავებული პოსტებიდან მოხსნას.

მუხლი 55

ოკუპანტმა სახელმწიფომ მის ხელთ არსებული ყველა საშუალებით უნდა უზრუნველყოს სამოქალაქო მოსახლეობა სურსათითა და სანიტარიული საშუალებებით. კერძოდ, თუ ოკუპირებული ტერიტორიის რესურსები არასაკმარისია, მან სურსათის მარაგი, სანიტარული საშუალებები და სხვა საგნები უნდა შემოიტანოს.

ოკუპანტმა სახელმწიფომ ოკუპირებულ ტერიტორიაზე არსებული სურსათის მარაგის ან სხვა საგნების, ასევე სამედიცინო ქონების რეკვიზიცია შეიძლება განახორციელოს მხოლოდ საოკუპაციო ჯარისა და ადმინისტრაციის სასარგებლოდ, მხოლოდ იმ პირობით, რომ სამოქალაქო მოსახლეობის მოთხოვნილებები გათვალისწინებული იქნება. სხვა საერთაშორისო კონვენციათა დებულებების შესრულების პირობით, ოკუპანტმა სახელმწიფომ უნდა მიიღოს ყოველი რეკვიზიციის სამართლიანი ანაზღაურებისათვის საჭირო ზომები.

მფარველ სახელმწიფოს, გადაუდებელი საომარი მოთხოვნებით გამოწვეული დროებითი შეზღუდვების გათვალისწინებით, უფლება აქვს ნებისმიერ დროს, ყოველგვარი დაბრკოლების გარეშე შეამოწმოს მდგომარეობა ოკუპირებულ ტერიტორიებზე სურსათითა და სანიტარული საშუალებებით მომარაგებისმხრივ.

მუხლი 56

ოკუპანტი სახელმწიფო ვალდებულია მის ხელთ არსებული ყველა საშუალებით უზრუნველყოს და ეროვნული და ადგილობრივი ხელისუფლების ხელშეწყობით მხარი დაუჭიროს ოკუპირებულ ტერიტორიაზე სამედიცინო დაწესებულებებისა და საავადმყოფოების მუშაობას, ჯანდაცვასა და საზოგადოებრივი ჰიგიენის დაცვას. კერძოდ, მან უნდა გამოიყენოს პროფილაქტიკური და პრევენციული ზომები, რომელიც აუცილებელია გადამდები სნეულებებისა და ეპიდემიების წინააღმდეგ საბრძოლველად. ყველა კატეგორიის სამედიცინო პერსონალისათვის ნებადართული იქნება თავისი მოვალეობების შესრულება.

თუ ოკუპირებულ ტერიტორიაზე ახალი საავადმყოფოები შეიქმნება, ხოლო ოკუპირებული სახელმწიფოს კომპეტენტური ორგანოები ამ ტერიტორიაზე არ ფუნქციონირებენ, საოკუპაციო ხელისუფლებამ, საჭიროების შემთხვევაში, ეს საავადმყოფოები მე-18 მუხლის შესაბამისად უნდა აღიაროს. მსგავს გარემოებებში, მე-20 და 21-ე მუხლების დებულებათა თანახმად ოკუპანტმა ხელისუფლებამ საავადმყოფოთა პერსონალი და სატრანსპორტო საშუალებები უნდა აღიაროს.

ოკუპანტმა სახელმწიფომ ჯანდაცვისა და ჰიგიენის სფეროში ღონისძიებათა მიღებისა და განხორციელებისას უნდა გაითვალისწინოს ოკუპირებული ტერიტორიის მოსახლეობის მორალური და ეთიკური მოთხოვნები.

მუხლი 57

ოკუპანტი სახელმწიფოს სამოქალაქო საავადმყოფოთა რეკვიზიცია შეუძლია დროებით და ისიც მხოლოდ იმ შემთხვევაში, როცა ამას დაჭრილი და ავადმყოფი სამხედრო მოსამსახურეების მოვლის უკიდურესი აუცილებლობა მოითხოვს და იმ პირობით, რომ ამ

საავადმყოფოებში მოთავსებული ავადმყოფების მკურნალობისა და მოვლის და სამოქალაქო მოსახლეობის ჰოსპიტალიზაციის მოთხოვნების უზრუნველსაყოფად შესაბამისი ზომები დროულად იქნება მიღებული.

სამოქალაქო საავადმყოფოთა ქონებისა და მარაგების რეკვიზიცია არ შეიძლება განხორციელდეს მანამ, სანამ ისინი სამოქალაქო მოსახლეობის მოთხოვნებისთვისაა აუცილებელი.

მუხლი 58

ოკუპანტი სახელმწიფო სასულიერო პირებს ნებას დართავს სულიერი დახმარება გაუწიონ ერთმორწმუნეებს.

ოკუპანტი სახელმწიფო რელიგიური მოთხოვნების დასაკმაყოფილებლად მიიღებს საჭირო წიგნებისა და საგნების შემცველ გზავნილებს და ხელს შეუწყობს მათ გავრცელებას ოკუპირებულ ტერიტორიაზე.

მუხლი 59

თუ ოკუპირებული ტერიტორიის მთელი მოსახლეობის ან მისი ნაწილის მომარაგება არასაკმარისია, ოკუპანტი სახელმწიფო აღნიშნული მოსახლეობის დასახმარებლად გაწეულ ღონისძიებებზე უნდა დათანხმდეს და მის ხელთ არსებული ყველა საშუალებით ხელი შეუწყოს მათ განხორციელებას.

ამგვარი ღონისძიებები, რომლებიც სახელმწიფოებმა ან მიუკერძოებელმა ჰუმანიტარულმა ორგანიზაციებმა, როგორცაა წითელი ჯვრის საერთაშორისო კომიტეტი, შეიძლება განახორციელონ, მოიცავს სურსათის, სანიტარული საშუალებებისა და ტანსაცმლის შემცველი ამანათების გაგზავნას.

ყოველმა ხელშემკვრელმა მხარემ აღნიშნული გზავნილები თავისუფლად უნდა გაატაროს და მათი დაცვა უზრუნველყოს.

სახელმწიფოს, რომელიც კონფლიქტის მონაწილე მოწინააღმდეგე მხარის მიერ ოკუპირებულ ტერიტორიაზე გზავნილებს თავისუფლად ატარებს, უფლება აქვს გზავნილები შეამოწმოს, მოახდინოს მათი გადაზიდვის დადგენილი ვადებისა და მარშრუტების შესაბამისად რეგულირება და მფარველი სახელმწიფოს შუამავლობით დარწმუნდეს, რომ ეს გზავნილები ნამდვილად გაჭირვებული მოსახლეობის დასახმარებლად და არა ოკუპანტი სახელმწიფოს ინტერესებისათვის გამოიყენება.

მუხლი 60

დახმარების გზავნილები ოკუპანტ სახელმწიფოს 55-ე, 56-ე და 59-ე მუხლებით მასზე დაკისრებული პასუხისმგებლობისაგან არავითარ შემთხვევაში არ ათავისუფლებს. ოკუპანტმა სახელმწიფომ დახმარების ტვირთებს რაიმე სხვა დანიშნულება არ უნდა მისცეს, გარდა გადაუდებელი აუცილებლობის გამონაკლისი შემთხვევებისა, რაც უნდა განხორციელდეს ოკუპირებული ტერიტორიების მოსახლეობის ინტერესებისათვის და მფარველი სახელმწიფოს თანხმობით.

მუხლი 61

ზემოაღნიშნულ მუხლებში მითითებული დახმარების ტვირთების განაწილება მფარველი სახელმწიფოს ხელშეწყობითა და ზედამხედველობით ხორციელდება. ეს ვალდებულება ოკუპანტ სახელმწიფოსა და მფარველ სახელმწიფოს შორის ხელშეკრულებით შეიძლება გადაეცეს ნეიტრალურ ქვეყანას, წითელი ჯვრის საერთაშორისო კომიტეტს ან ნებისმიერ სხვა მიუკერძოებელ ჰუმანიტარულ ორგანიზაციას.

ასეთი ტვირთები ოკუპირებულ ტერიტორიაზე ყოველგვარი მოსაკრებლის, გადასახადის ან საბაჟო ბეგარისაგან თავისუფლდება იმ შემთხვევის გარდა, როცა ეს უკანასკნელი ამ ტერიტორიის ეკონომიკური განვითარების თვალსაზრისით არის აუცილებელი. ოკუპანტმა სახელმწიფომ ხელი უნდა შეუწყოს ამ ტვირთების რაც შეიძლება სწრაფ განაწილებას.

ყველა ხელშემკვრელი მხარე უნდა ეცადოს ნება დართოს ოკუპირებულ ტერიტორიაზე გასაგზავნი ტვირთების უფასოდ გადატანასა და ტრანსპორტირებას.

მუხლი 62

ოკუპირებულ ტერიტორიებზე მყოფი დაცვის ქვეშ მყოფი პირები, თუ ეს უშიშროების ინტერესებს საფრთხეს არ შეუქმნის, შეძლებენ მათთვის პერსონალურად გამოგზავნილი ამანათების მიღებას.

მუხლი 63

ოკუპანტი სახელმწიფოს მიერ განსაკუთრებული ხასიათის უშიშროების მოსაზრებებიდან გამომდინარე შემოღებული დროებითი და გამონაკლისი ხასიათის ღონისძიებების შესრულების პირობით:

(ა) წითელი ჯვრის (წითელი ნახევარმთვარის, წითელი ლომისა და მზის) აღიარებულ ეროვნულ საზოგადოებებს შეუძლიათ მოღვაწეობა განაგრძონ წითელი ჯვრის საერთაშორისო კონფერენციებით განსაზღვრული წითელი ჯვრის პრინციპების შესაბამისად. სხვა დამხმარე ორგანიზაციებს ნებას დართავენ მსგავს პირობებში განაგრძონ მათი ჰუმანიტარული მოღვაწეობა;

(ბ) ოკუპანტ სახელმწიფოს არ შეუძლია ამ საზოგადოებების სტრუქტურასა და პერსონალში რაიმე ცვლილების შეტანა მოითხოვოს, თუ ამას აღნიშნული მოღვაწეობისათვის ზიანის მოტანა შეუძლია.

იგივე პრინციპები გამოიყენება უკვე არსებული ან შემდგომში შექმნილი იმ არასამხედრო სპეციალური ორგანიზაციების მოღვაწეობისა და პერსონალის მიმართ, რომლებიც ძირითადად საზოგადოებრივად სასარგებლო სამსახურების მხარდაჭერის, დახმარების განაწილებისა და სამაშველო ღონისძიებათა ორგანიზების გზით სამოქალაქო მოსახლეობის ცხოვრების პირობების უზრუნველყოფას ისახავენ მიზნად.

მუხლი 64

ოკუპირებული ტერიტორიების სისხლის სამართლის კანონმდებლობა ძალაში რჩება იმ გამონაკლისით, რომ ოკუპანტი სახელმწიფოს მიერ ეს უკანასკნელი შეიძლება გაუქმდეს ან შეჩერდეს, თუკი იგი საფრთხეს უქმნის ამ სახელმწიფოს უშიშროებას ან წინამდებარე კონვენციის შესრულებას უშლის ხელს. ზემოაღნიშნული მოსაზრებისა და მართლმსაჯულების ეფექტიანად აღსრულების უზრუნველყოფის აუცილებლობის გათვალისწინებით, ოკუპირებული ტერიტორიის სასამართლო ორგანოები თავისი ფუნქციების შესრულებას ამ კანონმდებლობით გათვალისწინებული ყველა სამართალდარღვევის შემთხვევაში აგრძელებენ.

თუმცა, ოკუპანტ სახელმწიფოს შეუძლია ოკუპირებული ტერიტორიის მოსახლეობა დაუქვემდებაროს კანონების მოქმედებას, რომელიც არსებითად აუცილებელია მის მიერ წინამდებარე კონვენციით განსაზღვრული ვალდებულებების შესასრულებლად, ტერიტორიის ნორმალური მართვისა და ოკუპანტი სახელმწიფოს ჯარების ან ადმინისტრაციის პირადი შემადგენლობისა და ქონების, ასევე, მათ მიერ გამოყენებული ობიექტებისა და საკომუნიკაციო ხაზების უსაფრთხოების უზრუნველსაყოფად.

მუხლი 65

ოკუპანტი სახელმწიფოს მიერ მიღებული სისხლის სამართლის კანონმდებლობა ძალაში მას შემდეგ შედის, რაც გამოქვეყნდება და მოსახლეობა მას საკუთარ ენაზე გაეცნობა. ამ კანონმდებლობას უკუქცევითი ძალა არ უნდა ჰქონდეს.

მუხლი 66

ოკუპანტი სახელმწიფოს მიერ 64-ე მუხლის მეორე პარაგრაფის საფუძველზე მიღებული სისხლისსამართლებრივი ხასიათის კანონმდებლობის დარღვევის შემთხვევაში ოკუპანტ სახელმწიფოს შეუძლია ბრალდებულის გადაცემა მის მიერ შესაბამისად შექმნილი არაპოლიტიკური სამხედრო სასამართლოებისათვის, მხოლოდ იმ პირობით, რომ სასამართლო სხდომები ოკუპირებული ქვეყნის ტერიტორიაზე გაიმართება. სააპელაციო ინსტანციის სასამართლოების სხდომები უპირატესად ოკუპირებული სახელმწიფოს ტერიტორიაზე უნდა გაიმართოს.

მუხლი 67

სასამართლოებს შეუძლიათ კანონმდებლობის მხოლოდ ის დებულებები გამოიყენონ, რომელიც სამართალდარღვევის ჩადენამდე მოქმედებდა და სამართლის ძირითად პრინციპებს, კერძოდ კი სასჯელის დანაშაულთან თანაზომიერების პრინციპს შეესაბამება. მათ უნდა გაითვალისწინონ, რომ ბრალდებული ოკუპანტი სახელმწიფოს მოქალაქე არ არის.

მუხლი 68

თუ დაცვის ქვეშ მყოფი პირი სამართალდარღვევას ერთადერთი მიზნით ჩაიდენს - ზიანი მიაყენოს ოკუპანტ სახელმწიფოს, მაგრამ ეს სამართალდარღვევა არ წარმოადგენს საოკუპაციო ჯარის ან ადმინისტრაციის პირადი შემადგენლობის ფიზიკური ხელშეუხებლობის ან სიცოცხლის ხელყოფას, არ ქმნის სერიოზულ კოლექტიურ საშიშროებას

და მნიშვნელოვან ზიანს არ აყენებს საოკუპაციო ჯარის ან ადმინისტრაციის ქონებას ან მათ მიერ გამოყენებულ ობიექტებს, უნდა მოხდეს მისი დაპატიმრება ან ინტერნირება. ამასთან, დაპატიმრების ან ინტერნირების ვადა ჩადენილ სამართალდარღვევას უნდა შეესაბამებოდეს. გარდა ამისა, დაპატიმრება ან ინტერნირება დაცვის ქვეშ მყოფ პირთა მიერ ჩადენილი ამგვარი სამართალდარღვევისათვის სასჯელის ერთადერთი ზომა უნდა იყოს. წინამდებარე კონვენციის 66-ე მუხლში მითითებულ სასამართლოებს თავისუფლად შეუძლიათ დაპატიმრება იმავე ვადით ინტერნირებით შეცვალონ.

ოკუპანტი სახელმწიფოს მიერ 64-ე და 65-ე მუხლების შესაბამისად მიღებული სისხლისსამართლებრივი ხასიათის კანონმდებლობა დაცვის ქვეშ მყოფი პირების სიკვდილით დასჯას იმ შემთხვევაში შეიძლება ითვალისწინებდეს, როცა მათ ბრალი მიუძღვით ჯაშუშობაში, ოკუპანტი სახელმწიფოს სამხედრო ობიექტების წინააღმდეგ სერიოზული დივერსიული აქტების ჩადენაში, წინასწარ განზრახული სამართალდარღვევების განხორციელებაში, რომელთა შედეგად ერთი ან რამდენიმე ადამიანი დაიღუპა და იმ პირობით, რომ ოკუპაციამდე მოქმედი ოკუპირებული სახელმწიფოს კანონმდებლობა მსგავსი დანაშაულებისათვის სიკვდილით დასჯას ითვალისწინებდა.

სასიკვდილო განაჩენის გამოტანა მხოლოდ იმ შემთხვევაში შეიძლება, როცა სასამართლოს ყურადღება განსაკუთრებულად იყო გამახვილებული იმ გარემოებაზე, რომ ბრალდებული ოკუპანტი სახელმწიფოს მოქალაქე არ არის და მასთან ერთგულების რაიმე ვალდებულებით არ არის დაკავშირებული.

ნებისმიერ შემთხვევაში, სასიკვდილო განაჩენის გამოტანა ყოვლად დაუშვებელია, თუ სამართალდარღვევის ჩადენის მომენტში დამნაშავეს თვრამეტი წელი არ შესრულებია.

მუხლი 69

ყველა შემთხვევაში წინასწარი პატიმრობის ვადა თავისუფლების აღკვეთის იმ ვადაში ჩაითვლება, რომელიც შეიძლება დაცვის ქვეშ მყოფ პირს მიესაჯოს.

მუხლი 70

ოკუპანტი სახელმწიფოს არ შეუძლია დაცვის ქვეშ მყოფი პირის დაპატიმრება, დევნა ან გასამართლება ოკუპაციამდე ან ოკუპაციის დროებითი შეწყვეტის მომენტში ჩადენილი ქმედებების ან გამოთქმული მოსაზრებებისათვის, გამონაკლისია ომის კანონებისა და ჩვეულებების დარღვევა. ოკუპანტი სახელმწიფოს მოქალაქე, რომელიც კონფლიქტის დაწყებამდე ოკუპირებულ ტერიტორიაზე თავშესაფარს ეძებდა, შეიძლება დაპატიმრებული, სასამართლოსთვის გადაცემული, გასამართლებული ან დეპორტირებული იყოს მხოლოდ საომარი მოქმედებების დაწყების შემდეგ ჩადენილი სამართალდარღვევებისათვის ან მანამდე ჩადენილი სისხლის სამართლებრივი დანაშაულებისათვის, რომელთა ჩადენისათვის, ოკუპირებული სახელმწიფოს კანონმდებლობით, დამნაშავე მშვიდობიან დროსაც ექსტრადიციას დაექვემდებარებოდა.

მუხლი 71

ოკუპანტი სახელმწიფოს კომპეტენტურ სასამართლო ორგანოებს განაჩენის გამოტანა საქმის დადგენილი პროცესუალური წესით განხილვის გარეშე არ შეუძლიათ.

ნებისმიერ პირს, რომელსაც ოკუპანტი სახელმწიფო ბრალს უყენებს, ამის შესახებ დაუყოვნებლივ წერილობით მისთვის გასაგებ ენაზე აცნობებენ, მის წინააღმდეგ წაყენებული ბრალდების დაწვრილებითი მითითებით და მისი საქმე, შეძლებისამებრ, უმოკლეს ვადაში განიხილება. მფარველ სახელმწიფოს უნდა ეცნობოს ოკუპანტი სახელმწიფოს მხრიდან დაცვის ქვეშ მყოფ პირთა დევნის ყოველი შემთხვევა. აღნიშნული ეხება ისეთი დანაშაულისთვის დევნას, რომელიც სიკვდილით ან ორი ან მეტი წლით თავისუფლების აღკვეთით ისჯება. მფარველ სახელმწიფოს ნებისმიერ დროს შეუძლია აღნიშნულ საქმეთა მიმდინარეობას გაეცნოს. ამას გარდა, მფარველ სახელმწიფოს უფლება აქვს ამგვარი საქმეებისა და დაცვის ქვეშ მყოფი პირების დევნის შესახებ ყველა მონაცემი მიიღოს.

მფარველ სახელმწიფოს ამ მუხლის მეორე პარაგრაფში მითითებული შეტყობინება დაუყოვნებლივ ეგზავნება; ნებისმიერ შემთხვევაში მფარველმა სახელმწიფომ შეტყობინება საქმის მოსმენის დაწყებამდე სამი კვირით ადრე უნდა მიიღოს. საქმის მოსმენა ვერ დაიწყება, თუ არ დასაბუთდება, რომ ამ მუხლის დებულებები შესრულებულია. შეტყობინება შემდეგ მონაცემებს უნდა შეიცავდეს:

- (ა) ბრალდებულის ვინაობა;
- (ბ) ინტერნირების ან პატიმრობის ადგილი;
- (გ) ბრალდების ან ბრალდებათა დეტალური ახსნა შესაბამის სისხლის სამართლის დებულებებზე მითითებით;
- (დ) სასამართლოს დასახელება, რომელმაც საქმე უნდა განიხილოს;
- (ე) საქმის პირველი მოსმენის ადგილი და თარიღი.

მუხლი 72

ყოველ ბრალდებულს უფლება აქვს მისი დაცვისთვის საჭირო მტკიცებულებები წარმოადგინოს და სასამართლოში მოწმეთა გამოძახება ითხოვოს. მას უფლება აქვს აირჩიოს კვალიფიციური დამცველი, რომელიც მას შეუზღუდავად მოინახულებს და რომელსაც დაცვის მოსამზადებლად ყველა საჭირო შესაძლებლობა ექნება.

თუ ბრალდებული ადვოკატს ან დამცველს თავად არ ირჩევს, იგი შეიძლება მფარველმა სახელმწიფომ დანიშნოს. როცა წაყენებული ბრალდება სერიოზულია და მფარველი სახელმწიფო არ არსებობს, ოკუპანტი სახელმწიფო, ბრალდებულის თანხმობის საფუძველზე, ადვოკატს ან დამცველს თავად ნიშნავს.

ყველა ბრალდებული, გარდა მის მიერ გამოთქმული უარისა, წინასწარი გამოძიების დროს, ასევე სასამართლოს სხდომებზე სარგებლობს თარჯიმნის დახმარებით. მას შეუძლია თარჯიმანი ნებისმიერ დროს გააპროტესტოს და მისი შეცვლა მოითხოვოს.

მუხლი 73

ყოველ მსჯავრდებულს შეუძლია ისარგებლოს სასამართლოს მიერ გამოყენებული და კანონმდებლობით გათვალისწინებული გასაჩივრების უფლებით. იგი სრულად უნდა იყოს

ინფორმირებული გასაჩივრების ან შუამდგომლობის დაყენების, ისევე როგორც გასაჩივრების ვადების შესახებ. წინამდებარე ნაწილში გათვალისწინებული სისხლის სამართლის პროცესუალური წესი, რამდენადაც შესაძლებელია, გამოიყენება გასაჩივრების უფლების მიმართაც. იმ შემთხვევაში, როცა სასამართლოს მიერ გამოყენებულ კანონმდებლობაში გასაჩივრების უფლებასთან დაკავშირებული დებულებები არ შედის, მსჯავრდებულს შეუძლია განაჩენი ოკუპანტი სახელმწიფოს შესაბამისი ხელისუფლების წინაშე გაასაჩივროს.

მუხლი 74

მფარველი სახელმწიფოს წარმომადგენლებს უფლება აქვთ დაესწრონ ნებისმიერ სასამართლო სხდომას, რომელიც დაცვის ქვეშ მყოფი პირების საქმეს იხილავს, იმ გამონაკლისი შემთხვევების გარდა, როცა ოკუპანტი სახელმწიფოს ინტერესებიდან გამომდინარე, საქმის მოსმენა დახურულ კარს მიღმა უნდა წარიმართოს, რაც ამ უკანასკნელმა უნდა აცნობოს მფარველ სახელმწიფოს. მფარველ სახელმწიფოს უნდა შეატყობინონ სასამართლოში საქმის განხილვის დაწყების ადგილი და თარიღი.

ყოველ განაჩენს, რომელიც სიკვდილით დასჯას ან ორი ან მეტი წლით თავისუფლების აღკვეთას ითვალისწინებს, განაჩენის დასაბუთების მითითებით, უმოკლეს ვადაში მფარველ სახელმწიფოს აცნობებენ.

შეტყობინება უნდა შეიცავდეს მითითებას 71-ე მუხლის თანახმად გაკეთებული შეტყობინების შესახებ და თავისუფლების აღკვეთის შესახებ გამოტანილი განაჩენის შემთხვევაში - ცნობას სასჯელის მოხდის ადგილის თაობაზე. სხვა განაჩენები, გარდა ზემოაღნიშნულისა, სასამართლოში ინახება და გადასინჯვისათვის მფარველი სახელმწიფოს წარმომადგენლებს წარედგინებათ. როცა განაჩენი სიკვდილით დასჯას ან ორი ან მეტი წლით თავისუფლების აღკვეთას ითვალისწინებს, მისი გასაჩივრების ვადის ათვლა არ დაიწყება მანამდე, სანამ მფარველი სახელმწიფო არ მიიღებს შეტყობინებას განაჩენის შესახებ.

მუხლი 75

სიკვდილმისჯილს არავითარ შემთხვევაში არ უნდა ჩამოერთვას შეწყალების ან განაჩენის აღსრულების გადავადებისათვის შუამდგომლობის წარდგენის უფლება.

არც ერთი სასიკვდილო განაჩენი სისრულეში არ მოიყვანება სულ მცირე ექვსი თვის გასვლამდე მას შემდეგ, რაც მფარველმა სახელმწიფომ განაჩენის დამამტკიცებელი საბოლოო სასამართლო გადაწყვეტილების შესახებ შეტყობინება ან შეწყალებაზე უარის მთქმელი ბრძანება მიიღო.

ცალკეულ შემთხვევებში, როდესაც განსაკუთრებული მდგომარეობის გამო საფრთხე ოკუპანტი სახელმწიფოს ან მისი შეიარაღებული ძალების უშიშროებას ექმნება, აღნიშნული ექვსთვიანი ვადა შეიძლება შემცირდეს, რის შესახებაც მფარველ სახელმწიფოს ყოველთვის აცნობებენ. მფარველ სახელმწიფოს შეეძლება მიმართოს კომპეტენტურ ოკუპანტ ხელისუფლებას ამ სასიკვდილო განაჩენის თაობაზე, რისთვისაც მას აუცილებელი დრო მიეცემა.

მუხლი 76

დაცვის ქვეშ მყოფ ბრალდებულ პირებს ოკუპირებულ ქვეყანაში დააპატიმრებენ და სათანადო განაჩენის არსებობის შემთხვევაში ისინი სასჯელს იქვე მოიხდიან. შესაძლებლობების ფარგლებში, მათ სხვა პატიმრებისგან განცალკევებით მოათავსებენ და დაწესდება ჯანმრთელობის ნორმალური მდგომარეობის შენარჩუნებისათვის საჭირო სამედიცინო და კვების რეჟიმი, რომელიც სულ მცირე ოკუპირებული სახელმწიფოს ციხეების რეჟიმის შესაბამისი იქნება.

აღნიშნული პირები მიიღებენ მათი ჯანმრთელობის მდგომარეობისათვის აუცილებელ სამედიცინო დახმარებას.

ამასთანავე მათ ნებისმიერი სახის სულიერი დახმარების მიღების უფლებაც ექნებათ.

ქალებს მოათავსებენ ცალკე სათავსებში, ქალთა პერსონალის უშუალო ზედამხედველობის ქვეშ.

მხედველობაში უნდა იქნას მიღებული არასრულწლოვანთათვის განკუთვნილი სპეციალური რეჟიმი.

დააპატიმრებული დაცვის ქვეშ მყოფი პირები შეიძლება მფარველი სახელმწიფოსა და წითელი ჯვრის საერთაშორისო კომიტეტის დელეგატებმა 143-ე მუხლის თანახმად მოინახულონ.

ასეთ პირებს შესაძლებლობა ექნებათ მიიღონ თვეში არანაკლებ ერთი დახმარების გზავნილისა.

მუხლი 77

ოკუპირებულ ტერიტორიაზე სამართალდარღვევისათვის ბრალ-დებული ან სასამართლოების მიერ მსჯავრდებული დაცვის ქვეშ მყოფი პირები, ოკუპაციის დამთავრების შემდეგ, მათზე გახსნილი საქმეებითურთ გათავისუფლებული ტერიტორიის ხელისუფლებას გადაეცემა.

მუხლი 78

თუ უშიშროების იმპერატიული მოსაზრებებიდან გამომდინარე, ოკუპანტი სახელმწიფო აუცილებლად ჩათვლის დაცვის ქვეშ მყოფი პირების მიმართ უსაფრთხოების ზომების მიღებას, უკიდურეს შემთხვევაში მას შეეძლება, მათი გარკვეულ საცხოვრებელზე მიმაგრება ან ინტერნირება.

გადაწყვეტილებას გარკვეულ საცხოვრებელზე მიმაგრების ან ინტერნირების შესახებ იღებს ოკუპანტი სახელმწიფო წინამდებარე კონვენციის საფუძველზე შემუშავებული რეგულარული პროცედურის თანახმად. ეს პროცედურა დაინტერესებულ პირთა მხრიდან აპელაციის უფლებას უნდა ითვალისწინებდეს. აპელაციის შესახებ გადაწყვეტილებები უმოკლეს ვადაში უნდა იყოს მიღებული. თუ საცხოვრებელზე მიმაგრების ან ინტერნირების შესახებ გადაწყვეტილება ძალაში რჩება, შესაბამისი სახელმწიფოს მიერ შექმნილი კომპეტენტური ორგანო მას პერიოდულად, ყოველ ექვს თვეში ერთხელ მაინც გადასინჯავს.

დაცვის ქვეშ მყოფი პირები, რომლებიც გარკვეულ ადგილას საცხოვრებელზე მიმაგრების გამო იძულებულნი იყვნენ თავისი მუდმივი საცხოვრებელი ადგილები

დაეტოვებინათ, წინამდებარე კონვენციის 39-ე მუხლით გათვალისწინებული ყველა უპირატესობით სარგებლობენ.

თავი I ზოგადი დებულებები

მუხლი 79

კონფლიქტის მონაწილე მხარეებს დაცვის ქვეშ მყოფი პირების ინტერნირება შეუძლიათ მხოლოდ 41-ე, 42-ე, 43-ე, 68-ე და 78-ე მუხლების დებულებათა შესაბამისად.

მუხლი 80

ინტერნირებულები თავის სამოქალაქო უფლებაუნარიანობას სრულად ინარჩუნებენ და მისგან გამომდინარე უფლებებს ახორციელებენ იმდენად, რამდენადაც ამის საშუალებას მათი სტატუსი იძლევა.

მუხლი 81

კონფლიქტის მონაწილე მხარეები, რომლებმაც დაცვის ქვეშ მყოფი პირების ინტერნირება მოახდინეს, ვალდებული არიან უზრუნველყონ მათი არსებობა და ჯანმრთელობისათვის საჭირო სამედიცინო დახმარება გაუწიონ.

გაწეული ხარჯების ასანაზღაურებლად დაუშვებელია ინტერნირებულთა დახმარების თანხიდან, ხელფასიდან ან მათი კუთვნილი თანხიდან ნაწილის დაქვითვა.

სახელმწიფო, რომლის ხელისუფლებაშიც ინტერნირებულები იმყოფებიან, უნდა დაეხმაროს ინტერნირებულთა კმაყოფაზე მყოფ იმ პირებს, რომელთაც საარსებო საშუალებანი არა აქვთ ან თავისი თავის რჩენა არ შეუძლიათ.

მუხლი 82

სახელმწიფო, რომლის ხელისუფლებაშიც იმყოფებიან ინტერნირებულები, შეძლებისამებრ განათავსებს მათი მოქალაქეობის, ენისა და ჩვეულებების მიხედვით. ერთი და იმავე სახელმწიფოს მოქალაქეები არ უნდა იყვნენ განცალკევებით მოთავსებულნი მხოლოდ ენობრივი განსხვავების გამო.

ინტერნირების მთელი პერიოდის მანძილზე ერთი ოჯახის წევრები, განსაკუთრებით მშობლები და შვილები ერთად უნდა იყვნენ მოთავსებულნი, გამონაკლისია შემთხვევები, როცა სამუშაო ან ჯანმრთელობის მდგომარეობა, ან წინამდებარე ნაწილის IX თავის დებულებების გამო ყენება დროებით განშორებას აუცილებელს ხდის. ინტერნირებულებს შეუძლიათ მოითხოვონ, რომ მათი შვილები, რომლებიც ინტერნირებული არ არიან და მშობლის მზრუნველობას მოკლებულნი არიან, მათთან ერთად იყვნენ ინტერნირებულნი.

ყველა შესაძლო შემთხვევაში ერთი ოჯახის წევრებს ერთ შენობაში მოათავსებენ, სადაც ისინი სხვებისაგან განცალკევებით იცხოვრებენ. მათ უნდა ჰქონდეთ სათანადო ოჯახური ცხოვრების წარსამართად საჭირო ყველა აუცილებელი საშუალება.

თავი II ინტერნირების ადგილები

მუხლი 83

სახელმწიფომ, რომლის ხელისუფლებაშიც იმყოფებიან ინტერნირებულები, ინტერნირების ადგილები სამხედრო თვალსაზრისით განსაკუთრებულად სახიფათო ადგილებში არ უნდა განალაგოს.

სახელმწიფო, რომლის ხელისუფლებაშიც იმყოფებიან ინტერნირებულები, მოწინააღმდეგე მხარეებს მფარველი სახელმწიფოს მეშვეობით ინტერნირების ადგილების ყველა გეოგრაფიულ მონაცემს აცნობებს.

ყოველთვის, როცა ეს სამხედრო თვალსაზრისით შესაძლებელი იქნება, ინტერნირების ბანაკები ასოებით „IC“ ისე აღინიშნება, რომ ისინი საჰაერო სივრციდან გარკვევით გამოჩნდეს. ამასთანავე, დაინტერესებული მხარეები აღნიშვნის სხვაგვარ წესზეც შეიძლება შეთანხმდნენ. არ შეიძლება ინტერნირებულთა ბანაკის გარდა რომელიმე სხვა ობიექტის ამგვარად აღნიშვნა.

მუხლი 84

ინტერნირებულებს სამხედრო ტყვეებისა და სხვა ნებისმიერი მიზეზით თავისუფლებადაკვეთილი პირებისაგან განცალკევებით მოათავსებენ და მათ საკუთარი ადმინისტრაცია ეყოლებათ.

მუხლი 85

სახელმწიფო, რომლის ხელისუფლებაშიც ინტერნირებულები იმყოფებიან, ვალდებულია მიიღოს ყველა აუცილებელი და შესაძლო ზომა, რათა ინტერნირებული დაცვის ქვეშ მყოფი პირები ისეთ შენობებსა და ნაგებობებში მოათავსონ, რომლებიც ჰიგიენისა და ჯანმრთელობის შენარჩუნების თვალსაზრისით ყველა გარანტიას ქმნის და მკაცრი კლიმატური პირობებისა და საომარი მოქმედებებისგან საკმარის დაცვას უზრუნველყოფს. ინტერნირების ადგილები არაჯანსაღ ან ინტერნირებულთა ჯანმრთელობისათვის მავნე კლიმატის მქონე ადგილებში არავითარ შემთხვევაში არ უნდა განლაგდეს. ყველა შემთხვევაში, როცა დაცვის ქვეშ მყოფი პირები ამგვარ ადგილებში დროებით არიან ინტერნირებულნი, არაჯანსაღ ადგილას იმყოფებიან ან კლიმატი მათ ჯანმრთელობას ვნებს, პირველი შესაძლებლობისთანავე ისინი ინტერნირების სხვა ადგილას უნდა გადაიყვანონ.

ნაგებობები საკმარისად უნდა იყოს დაცული ნესტისგან, კარგად უნდა თბებოდეს და ნათდებოდეს, განსაკუთრებით ეს ეხება სიბნელის დადგომასა და სინათლის გამორთვის დადგენილი დროის შორის ინტერვალს. საძილე შენობები საკმარისად ფართო უნდა იყოს და კარგად უნდა ნიავედებოდეს. ინტერნირებულებს საჭირო საძილე მოწყობილობები და საბნების საკმარისი რაოდენობა უნდა ჰქონდეთ. ამასთან, გასათვალისწინებელია კლიმატი, ინტერნირებულთა ასაკი, სქესი და ჯანმრთელობის მდგომარეობა.

დღე-ღამის განმავლობაში ინტერნირებულების განკარგულებაში იქნება სანიტარული დანადგარები, რომლებიც ჰიგიენის მოთხოვნებს შეესაბამება და მუდმივად სუფთად ინახება.

ისინი ყოველდღიური ტუალეტისა და თეთრეულის რეცხვისათვის საპნის საკმარის რაოდენობას მიიღებენ; ამ მიზნით მათ საჭირო დანადგარებიც დაეთმობათ. მათთვის საშხაპეებს და აბანოებსაც მოაწვობენ. რეცხვისა და დასუფთავებისათვის უნდა იქნას გამოყოფილი საკმარისი დრო.

იმ შემთხვევაში, როცა გამონაკლისის სახით დროებით საჭირო ხდება ინტერნირებული ქალების ინტერნირებულ იმ მამაკაცებთან ერთად მოთავსება, რომლებიც მათი ოჯახის წევრები არ არიან, აუცილებლად უნდა მოხდეს ქალებისათვის ცალკე საძინებლებისა და სანიტარიული დანადგარების გამოყოფა.

მუხლი 86

სახელმწიფო, რომლის ხელისუფლებაშიც იმყოფებიან ინტერნირებულები, მათი აღმსარებლობისდა მიუხედავად, გამოყოფს მათთვის რელიგიური წესების აღსრულებისათვის აუცილებელ სათავსებს.

მუხლი 87

ინტერნირების ყველა ადგილას, გარდა იმისა, სადაც სხვა შესაბამისი საშუალებები არსებობს, უნდა მოეწყოს სურსათ-სანოვავის მაღაზიები, რათა ინტერნირებულებმა შეძლონ ადგილობრივი საბაზრო ფასების ფარგლებში პროდუქტებისა და ყოველდღიური მოხმარების იმ საგნების შეძენა, რომელთაც მათი ყოფითი პირობებისა და კეთილდღეობის გაუმჯობესება შეუძლია, აღნიშნულ საგნებში იგულისხება საპონი და თამბაქოც.

სურსათ-სანოვავის მაღაზიების საქმიანობისგან მიღებული მოგება ინტერნირების ადგილას შექმნილ დახმარების ფონდში ჩაირიცხება და ამ ადგილზე მყოფი ინტერნირებულების ინტერესებისათვის გამოიყენება. 102-ე მუხლის შესაბამისად შექმნილ ინტერნირებულთა კომიტეტს უფლება აქვს მეთვალყურეობა გაუწიოს სურსათ-სანოვავის მაღაზიებში საქმის მიმდინარეობასა და ფონდის მიზნობრივ გამოყენებას.

ინტერნირების რომელიმე ადგილის ლიკვიდაციის შემთხვევაში, ფონდის თანხების ნარჩენი სხვა ინტერნირების ადგილის დახმარების ფონდში გადადის, სადაც იმავე ეროვნების ინტერნირებულები იმყოფებიან, ან, თუ ასეთი ადგილი არ არსებობს - დახმარების ცენტრალურ ფონდში, რომელიც დამკავებელი სახელმწიფოს ხელისუფლებაში მყოფი ყველა ინტერნირებულის დასახმარებლად იარსებებს. საყოველთაო გათავისუფლებისას, დაინტერესებულ ქვეყნებს შორის საწინააღმდეგო შეთანხმების არარსებობის შემთხვევაში, მოგება დამატკევებელ სახელმწიფოსთან რჩება.

მუხლი 88

ინტერნირების ყოველ ადგილზე საჭირო თავდასხმებისა და ომის სხვა საშიშროებათაგან დაცვის უზრუნველსაყოფად საკმარისი რაოდენობისა და სათანადო აგებულების თავშესაფრები უნდა აშენდეს. განგაშის შემთხვევაში, ინტერნირებულებს თავშესაფრებში რაც შეიძლება სწრაფად შესვლა უნდა შეეძლოთ, გამონაკლისია პირები,

რომლებიც შენობებს იცავენ. ზემოაღნიშნულ საშიშროებათაგან მოსახლეობის დაცვისათვის განხორციელებული ყველა ზომა ინტერნირებულებზეც თანაბრად გავრცელდება.

ინტერნირების ადგილებში ყველა აუცილებელი ხანძარსაწინააღმდეგო ღონისძიება უნდა გატარდეს.

თავი III კვება და ტანსაცმელი

მუხლი 89

კვების ძირითადი დღიური რაციონი თავისი რაოდენობით, ხარისხითა და მრავალფეროვნებით საკმარისი უნდა იყოს ინტერნირებულთა ჯანმრთელობის ნორმალური მდგომარეობის შესანარჩუნებლად და არასაკმარის კვებასთან დაკავშირებული მოვლენების თავიდან ასაცილებლად. ანგარიში უნდა გაეწიოს ინტერნირებულთათვის ჩვეულ კვების რეჟიმსაც.

გარდა ამისა, ინტერნირებულებს უნდა მიეცეთ მათ განკარგულებაში არსებული დამატებითი პროდუქტებისაგან კერძების თავად მომზადების შესაძლებლობა.

ინტერნირებულები სასმელი წყლის საკმარისი რაოდენობით უნდა მოამარაგონ. თამბაქოს მოწევა ნებადართული უნდა იყოს.

მომუშავე ინტერნირებულებს მათ მიერ შესრულებული სამუშაოს თანაზომიერად დამატებითი საკვები უნდა მიეცეთ.

ორსულმა და მშობიარე ქალებმა და თხუთმეტი წლის ასაკამდე ბავშვებმა დამატებითი საკვები მათი ფიზიოლოგიური მოთხოვნილებების თანაზომიერად უნდა მიიღონ.

მუხლი 90

ინტერნირებულებს შესაძლებლობა უნდა ჰქონდეთ დაკავების მომენტში მოიმარაგონ ტანსაცმელი, ფეხსაცმელი, საცვლები და მოგვიანებით, საჭიროების შემთხვევაში დამატებითი მარაგი შეიძინონ. თუ ინტერნირებულს კლიმატური პირობების შესაბამისი საკმარისი ტანსაცმელი არა აქვს და მისი შეძენა არ შეუძლია, სახელმწიფომ, რომლის ხელისუფლებაშიც ინტერნირებულები იმყოფებიან, იგი უფასოდ უნდა უზრუნველყოს.

ტანსაცმელი, რომლითაც სახელმწიფო ინტერნირებულებს უზრუნველყოფს, მასზე დატანებული გარეგნული ნიშნებით, არ უნდა იყოს შეურაცხმყოფელი და დაცინვის საბაზს არ უნდა წარმოადგენდეს.

მომუშავეებმა უნდა მიიღონ შესასრულებელი სამუშაოს სპეციფიკის შესატყვისი სამუშაო აღჭურვილობა, მათ შორის სპეცტანსაცმელი.

თავი IV ჰიგიენა და სამედიცინო დახმარება

მუხლი 91

ინტერნირების ყველა ადგილს უნდა ჰქონდეს შესაბამისი ლაზარეთი, რომელსაც უხელმძღვანელებს კვალიფიციური ექიმი. ლაზარეთში ინტერნირებულები საჭირო

დახმარებას მიიღებენ და ექნებათ კვების სათანადო რეჟიმი. საჭიროების შემთხვევაში, გადამდები სნეულებებით და სულიერად დაავადებული ავადმყოფებისათვის შეიქმნება იზოლატორები.

მშობიარეებსა და ინტერნირებულებს, რომლებიც მძიმედ არიან დაავადებულნი ან რომელთა ჯანმრთელობის მდგომარეობაც სპეციალურ მკურნალობას, ქირურგიულ ჩარევას ან ჰოსპიტალიზაციას ითხოვს, ნებისმიერ დაწესებულებაში მიიღებენ, რომელსაც მათი შესაბამისი მკურნალობის უზრუნველყოფა შეუძლია. ისინი მიიღებენ სამედიცინო დახმარებას, რომელიც ხარისხით მოსახლეობისათვის გათვალისწინებულს შეესაბამება.

ინტერნირებულებს სამედიცინო დახმარებას უპირატესად მათივე თანამოქალაქე სამედიცინო პერსონალი გაუწევს.

არ შეიძლება ხელი შეეშალოს ინტერნირებულთა სამედიცინო პერსონალთან მიღებაზე მისვლას. დამატყვევებელი სახელმწიფოს სამედიცინო ხელისუფლება ყოველ ინტერნირებულს, რომელიც მკურნალობს, მისი თხოვნის საფუძველზე მისცემს ოფიციალურ ცნობას დაავადების ან ჭრილობის ხასიათის, მკურნალობის ხანგრძლივობისა და ხასიათის შესახებ. ამ ცნობის დუბლიკატი უნდა გაეგზავნოს 140-ე მუხლში მითითებულ ცენტრალურ სააგენტოს.

ინტერნირებულთა მკურნალობა, მათ შორის ჯანმრთელობის ნორმალური მდგომარეობის შესანარჩუნებლად საჭირო დანადგარებით უზრუნველყოფა, კბილის ან სხვა ხელოვნური პროთეზებისა და სათვალეების ჩათვლით, უფასოა.

მუხლი 92

ინტერნირებულთა სამედიცინო შემოწმება, სულ მცირე, თვეში ერთხელ უნდა ჩატარდეს. კერძოდ, ეს შემოწმებები მიზნად უნდა ისახავდეს ჯანმრთელობის საერთო მდგომარეობაზე, კვებასა და ინტერნირებულთა სისუფთავეზე ზედამხედველობას, აგრეთვე გადამდები სნეულებების, განსაკუთრებით ტუბერკულოზის, მალარიისა და ვენერიული დაავადებების გამოვლენას. ასეთი შემოწმებები მოიცავს კონკრეტულად თითოეული ინტერნირებულის აწონვასა და წელიწადში სულ მცირე ორჯერ რენტგენით გაშუქებას.

თავი V რელიგიური, ინტელექტუალური და ფიზიკური საქმიანობა

მუხლი 93

ინტერნირებულებს სრული თავისუფლება მიენიჭებათ მათი რელიგიური წესების აღსასრულებლად, შესაბამის რელიგიურ წირვებზე დასწრების ჩათვლით, იმ პირობით, რომ ისინი დამკავებელი ხელისუფლების მიერ დაწესებულ დისციპლინას დაიცავენ.

ინტერნირებულ სასულიერო პირებს შეუძლიათ თავისუფლად აღასრულონ თავისი მოვალეობანი ერთმორწმუნეთა შორის. ამ მიზნით სახელმწიფო, რომლის ხელისუფლებაშიც ინტერნირებულები იმყოფებიან, იზრუნებს, რათა სასულიერო პირები თანაბრად განაწილდნენ ინტერნირების ადგილებში, სადაც იმყოფებიან ერთსა და იმავე ენაზე მოსაუბრე და ერთი აღმსარებლობის ინტერნირებულები. როდესაც სასულიერო პირების საკმარისი

რაოდენობა არ არის, სახელმწიფო მათ შესაბამის პირობებს შეუქმნის, კერძოდ კი გამოუყოფს სატრანსპორტო საშუალებებს, რათა მათ ინტერნირების ერთი ადგილიდან მეორეში გადაადგილება და საავადმყოფოებში მყოფ ინტერნირებულთა მონახულება შეძლონ. სასულიერო პირები იმ სახელმწიფოს სასულიერო ხელისუფლებასთან, რომლის ხელისუფლებაშიც ინტერნირებულები იმყოფებიან, და რამდენადაც ეს შესაძლებელი იქნება, მათი აღმსარებლობის საერთაშორისო რელიგიურ ორგანიზაციებთან თავისუფალი მიმოწერის უფლებით სარგებლობენ. ეს მიმოწერა 107-ე მუხლში მითითებულ ქვოტას არ ექვემდებარება, თუმცა მასზე ვრცელდება 112-ე მუხლის დებულებანი.

იმ შემთხვევაში, როცა ინტერნირებულები მათი აღმსარებლობის სასულიერო პირის სულიერი დახმარებით ვერ სარგებლობენ, ან იმ შემთხვევაში, როცა ეს უკანასკნელი არასაკმარისი რაოდენობით არიან წარმოდგენილნი, იმავე აღმსარებლობის სასულიერო ხელისუფალთ, იმ სახელმწიფოს თანხმობით, რომლის ხელისუფლებაშიც ინტერნირებულები იმყოფებიან, შეუძლიათ იმავე აღმსარებლობის სასულიერო პირი დანიშნონან, თუეს რელიგიური თვალსაზრისით დასაშვებია - გამოყონ მსგავსი რელიგიის წარმომადგენელი სასულიერო ან სათანადოდ კვალიფიცირებული ერისკაცი. ეს უკანასკნელი ისარგებლებენ დაკისრებული მოვალეობებიდან გამომდინარე მათთვის გამოყოფილი საშუალებებით. ამგვარად დანიშნულმა პირებმა იმ სახელმწიფოს მიერ, რომლის ხელისუფლებაშიც ინტერნირებულები იმყოფებიან, დისციპლინისა და უსაფრთხოების დაცვის მიზნით დადგენილი ყველა წესი უნდა დაიცვან.

მუხლი 94

სახელმწიფო, რომლის ხელისუფლებაშიც ინტერნირებულები იმყოფებიან, წახალისებს მათ ინტელექტუალურ, საგანმანათლებლო, რეკრეაციულ, სპორტულ და გასართობ საქმიანობას და მიაწოდებს მათ ასეთ საქმიანობაში მონაწილეობის სრულ თავისუფლებას. სახელმწიფომ ამგვარი საქმიანობა აუცილებელი პრაქტიკული საშუალებებით, კერძოდ, სათავსების გამოყოფით უნდა უზრუნველყოს.

სწავლის გასაგრძელებლად ან ახალი საგნების დასაუფლებლად ინტერნირებულთათვის შეძლებისამებრ ყველა საშუალება უნდა იქნას გამოყოფილი. უზრუნველყოფილი უნდა იყოს ბავშვებისა და მოზარდების განათლება; მათ უნდა შეეძლოთ სკოლებში იარონ ინტერნირების ბანაკებში ან მის ფარგლებს გარეთ.

ინტერნირებულებს შესაძლებლობა ექნებათ სპორტული ვარჯიშების შესრულებას, სპორტს ან სუფთა ჰაერზე თამაშებს მისდიონ. ამ მიზნით, ინტერნირების ყველა ადგილას საკმარისი თავისუფალი ფართობი უნდა გამოიყოს. ბავშვებისა და მოზარდებისათვის სპეციალური სათამაშო მოედნები გამოიყოფა.

მუხლი 95

სახელმწიფოს, რომლის ხელისუფლებაშიც იმყოფებიან ინტერნირებულები, მათი დასაქმება მხოლოდ მათი სურვილის გათვალისწინებით შეუძლია. ნებისმიერ შემთხვევაში

აკრძალულია სამუშაო, რომელსაც არაინტერნირებული დაცვის ქვეშ მყოფი პირი იძულებით ასრულებს და რის შედეგად წინამდებარე კონვენციის მე-40 ან 51-ე მუხლები ირღვევა,

აგრეთვე როდესაც სამუშაოს აქვს შეურაცხმყოფელი და დამამცირებელი ხასიათი.

ექვსი კვირის მუშაობის შემდეგ ინტერნირებულს შეუძლია მუშაობა ნებისმიერ დროს შეწყვიტოს, რის შესახებაც მან რვა დღით ადრე უნდა განაცხადოს.

ეს დებულებები ხელს არ უშლის ინტერნირების განმახორციელებელ სახელმწიფოს დაასაქმოს ინტერნირებული ექიმები, კბილის ექიმები და სამედიცინო პერსონალის სხვა წევრები სხვა ინტერნირებულთა სასარგებლოდ, გამოიყენონ ინტერნირებულები ბანაკების მოვლასა და მოწესრიგებასთან დაკავშირებულ სამუშაოებზე; შეასრულებინონ მათ სამზარეულო ან სხვა სამეურნეო სამუშაოები და ბოლოს, გამოიყენონ ისინი საჭაერო დაბომბვისა და ომის სხვა საფრთხეთაგან თავდაცვით სამუშაოებში. თუმცა, არც ერთმა ინტერნირებულმა იძულებით არ უნდა შეასრულოს სამუშაო, რომლისთვისაც იგი ადმინისტრაციის მიერ დანიშნული ექიმის დასკვნით ფიზიკურად შეუფერებელია.

სახელმწიფო, რომლის ხელისუფლებაშიც იმყოფებიან ინტერნირებულები, მთლიანად პასუხისმგებელია მუშაობის პირობებზე, სამედიცინო დახმარებაზე, ხელფასებზე, ასევე იმაზე, რომ ინტერნირებულები სამუშაოზე უბედური შემთხვევის გამო დაშავებისა და პროფესიული ტრავმებისათვის შესაბამის კომპენსაციას მიიღებენ. სამუშაო პირობები და უბედური შემთხვევებისა და პროფესიული ტრავმებისათვის კომპენსაცია, რომელიც არავითარ შემთხვევაში იმავე რაიონში ამგვარი სამუშაოსათვის გათვალისწინებულ პირობებსა და კომპენსაციაზე უარესი ან ნაკლები არ უნდა იყოს, ეროვნულ კანონმდებლობასა და არსებულ პრაქტიკას უნდა შეესაბამებოდეს. ხელფასი სამართლიანობის საფუძველზე დადგინდება ინტერნირებულსა და სახელმწიფოს შორის, რომლის ხელისუფლებაშიც ინტერნირებულები იმყოფებიან, ან, საჭიროების შემთხვევაში, სხვა სამუშაოს მიმცემთან დადებული შეთანხმების თანახმად. ამასთან, გათვალისწინებული უნდა იყოს ის ფაქტი, რომ სახელმწიფო, რომლის ხელისუფლებაშიც იმყოფებიან ინტერნირებულები, მოვალეა ყოველგვარი საფასურის გარეშე უზრუნველყოს ინტერნირე ბულთა არსებობა და მათი ჯანმრთელობისათვის საჭირო სამედიცინო დახმარება. ინტერნირებულები, რომლებიც ამ მუხლის მესამე პარაგრაფში მითითებულ სამუშაოებს მუდმივად ასრულებენ, სახელმწიფოსაგან, რომლის ხელისუფლებაშიც ისინი იმყოფებიან, სამართლიან ხელფასს მიიღებენ. მათი სამუშაო პირობები, სამუშაოზე დაშავებისა და პროფესიული ტრავმებისათვის კომპენსაციის მოცულობა იმაზე უარესი ან ნაკლები არ უნდა იყოს, ვიდრე ეს ამ რაიონში მსგავსი სამუშაოებით დაკავებული პირებისთვისაა გათვალისწინებული.

მუხლი 96

ყოველი სამუშაო რაზმი ინტერნირების ადგილის დაქვემდებარებაში იქნება. დამკავებელი სახელმწიფოს შესაბამისი ხელისუფლების წარმომადგენლები და ამ ინტერნირების ადგილის კომენდანტი პასუხს აგებენ სამუშაო რაზმებში წინამდებარე კონვენციის დებულებათა შესრულებაზე. კომენდანტი აწარმოებს მის გამგებლობაში მყოფი

სამუშაო რაზმების სიას და აცნობებს მას მფარველი სახელმწიფოს, წითელი ჯვრის საერთაშორისო კომიტეტისა და სხვა ჰუმანიტარული ორგანიზაციების დელეგატებს, რომლებმაც შეიძლება ინტერნირების ადგილები მოინახულონ.

თავი VI პირადი ნივთები და ფულადი სახსრები

მუხლი 97

ინტერნირებულებს შეუძლიათ დაიტოვონ პირადი მოხმარების ნივთები და საგნები. ფულადი სახსრების, ჩეკების, ფასიანი ქაღალდებისა და სხვათა, ასევე ძვირფასი ნივთების ჩამორთმევა მხოლოდ დადგენილი პროცედურის თანახმად შეიძლება, რასთან დაკავშირებითაც დაწვრილებითი მიღების ხელწერილები გაიცემა.

თანხები ინტერნირებულის პირად ანგარიშზე 98-ე მუხლის თანახმად ჩაირიცხება. არ შეიძლება ამ თანხების სხვა ვალუტაზე მფლობელის თანხმობის გარეშე გადაცვლა, თუ ამას ამ ტერიტორიაზე მოქმედი კანონმდებლობა არ მოითხოვს.

აკრძალულია უმთავრესად სუბიექტური ღირებულების მქონე ფასეულობების ან მოსაგონარი ნივთების ჩამორთმევა.

ინტერნირებული ქალების ჩხრეკა მხოლოდ ქალებს შეუძლიათ.

გათავისუფლების ან რეპატრაციის შემთხვევაში ინტერნირებული ხელზე იღებს ფულს, რომელიც მის სახელზე გახსნილი პირადი ანგარიშის საკრედიტო სალდოა. ის ასევე მიიღებს ინტერნირების მომენტში ჩამორთმეულ ფულს, ჩეკებს, ფასიან ქაღალდებს და სხვა. გამონაკლისს შეადგენს ის საგნები ან ძვირფასეულობა, რომელიც მოქმედი კანონმდებლობით იმ სახელმწიფოს უნდა დარჩეს, რომლის ხელისუფლებაშიც ინტერნირებული იმყოფება. როდესაც ამ კანონმდებლობის თანახმად დაკავებულია ინტერნირებულის კუთვნილი ქონება, მის მფლობელზე ამასთან დაკავშირებით დაწვრილებითი მიღების ხელწერილი გაიცემა.

საოჯახო და ვინაობის დამადასტურებელი დოკუმენტები, რომელიც ინტერნირებულებს ხელთ აქვთ, მათ მხოლოდ ხელწერილით ჩამოერთმევათ. ინტერნირებული არავითარ შემთხვევაში არ უნდა დარჩეს ვინაობის დამადასტურებელი მოწმობის გარეშე. მათზე, ვისაც ასეთი დოკუმენტები არა აქვთ, დამკავებელი ხელისუფლება გასცემს სპეციალურ დოკუმენტებს, რომელიც ინტერნირების დასრულებამდე ამ პირთა ვინაობის დამადასტურებელი მოწმობების ფუნქციას შეასრულებს.

ინტერნირებულებს შესყიდვების განხორციელების მიზნით შეიძლება ხელზე ჰქონდეთ გარკვეული რაოდენობის ფულადი თანხა ნაღდად ან შესასყიდი კუპონების სახით.

მუხლი 98

ყოველი ინტერნირებული კრედიტის ან შესასყიდი კუპონების სახით რეგულარულად მიიღებს საჭირო თანხას სურსათის ან ისეთი საგნების შესაძენად, როგორცაა თამბაქო, პირადი ჰიგიენის ნივთები, ა.შ.

გარდა ამისა, ინტერნირებულებმა შეიძლება დახმარება მიიღონ იმ სახელმწიფოსაგან, რომლის მოქალაქეებიც არიან, მფარველი დამხმარე ორგანიზაციების ან თავიანთი

ოჯახებისაგან, ისევე როგორც მიიღონ შემოსავალი თავისი ქონებიდან იმ სახელმწიფოს კანონმდებლობის თანახმად, რომლის ხელისუფლებაშიც ისინი იმყოფებიან. დახმარებათა მოცულობა, რომელსაც აგზავნის სახელმწიფო, რომლის მოქალაქენიც ინტერნირებული არიან, ერთნაირი უნდა იყოს ყველა კატეგორიის ინტერნირებულთათვის (ინვალიდები, ავადმყოფები, ორსული ქალები, ა.შ.). ამ სახელმწიფოს მიერ დადგენილი დახმარების მოცულობა, ან დამკავებელი სახელმწიფოს მიერ მისი განაწილება არ უნდა ხდებოდეს დისკრიმინაციის საფუძველზე, რასაც კრძალავს წინამდებარე კონვენციის 27-ე მუხლი.

სახელმწიფო, რომლის ხელისუფლებაშიც ინტერნირებულები იმყოფებიან, ყოველი ინტერნირებულის სახელზე გახსნის პირად ანგარიშს, რომელზეც ჩაირიცხება წინამდებარე მუხლში მითითებული დახმარებები, ხელფასი, ასევე მის სახელზე გადმორიცხული თანხები. ანგარიშზე ასევე ჩაირიცხება ინტერნირებულისთვის ჩამორთმეული თანხები, რომლითაც იგი იმ კანონმდებლობის შესაბამისად ისარგებლებდა, რომელიც ინტერნირებულებით დასახლებულ ტერიტორიაზე მოქმედებს. ინტერნირებულებს, მოქმედი კანონმდებლობის შესაბამისად, შესაძლებლობა ექნებათ ფულადი დახმარება ოჯახებს და მათზე მატერიალურად დამოკიდებულ პირებს გაუზავნონ. ინტერნირებულები, იმ სახელმწიფოს მიერ დადგენილ ფარგლებში, რომლის ხელისუფლებაშიც ისინი იმყოფებიან, შეძლებენ თავისი ანგარიშიდან პირადი ხარჯების დასაფარად აუცილებელი თანხების გამოტანას. ნებისმიერ დროს მათ შესაძლებლობა ექნებათ გაეცნონ თავისი ანგარიშების მდგომარეობას და მიიღონ ამონაწერები. თხოვნის საფუძველზე მფარველი სახელმწიფო ანგარიშების მდგომარეობას გაეცნობა. ინტერნირებულის სხვა ადგილზე გადასვლის შემთხვევაში თავისი პირადი ანგარიში მას თან მიყვება.

თავი VII ხელმძღვანელობა და დისციპლინა

მუხლი 99

ინტერნირების ყოველ ადგილს სათავეში უდგას ოფიცერი ან პასუხისმგებელი თანამდებობის პირი დამკავებელი სახელმწიფოს რეგულარული შეიარაღებული ძალების შემადგენლობიდან ან სამოქალაქო ადმინისტრაციის კადრებიდან. ინტერნირების ადგილის ხელმძღვანელ ოფიცერს ან თანამდებობის პირს თან ექნება წინამდებარე კონვენციის ტექსტი ოფიციალურ ან ერთ-ერთ ოფიციალურ ენაზე და იგი პასუხს აგებს მის შესრულებაზე. ინტერნირებულთა ზედამხედველი პერსონალი წინამდებარე კონვენციის დებულებებსა და მათ გამოსაყენებლად მიღებულ ადმინისტრაციულ ზომებს უნდა იცნობდეს.

წინამდებარე კონვენციის ტექსტი, ასევე ამ კონვენციის შესაბამისად დადებული სპეციალური შეთანხმების ტექსტები ინტერნირებულთათვის გასაგებ ენაზე ინტერნირების ადგილზე გამოიკვრება ან ინტერნირებულთა კომიტეტში შეინახება.

ინტერნირებულ პირებს, მათთვის გასაგებ ენაზე, უნდა აცნობონ ყოველი წესი, ბრძანება, განცხადება და შეტყობინება, რომელსაც ინტერნირების ადგილებში გამოაკრავენ.

ასევე, ცალკეული ინტერნირებულისთვის განკუთვნილ ყოველ ბრძანებასა და განკარგულებას მას მისთვის გასაგებ ენაზე მისცემენ.

მუხლი 100

დისციპლინა ინტერნირების ადგილებში ჰუმანურ პრინციპებს უნდა შეესაბამებოდეს და არავითარ შემთხვევაში არ უნდა მოიცავდეს წესებს, რომელიც ინტერნირებულებისაგან მათი ჯანმრთელობისათვის სახიფათო ფიზიკურ დაძაბვას მოითხოვს ან ფიზიკურ ან მორალურ დაცინვას წარმოადგენს. აკრძალულია მოსვირინგება, დაშანთვა და სხვა ამოსაცნობი ნიშნების სხეულზე დადება.

აკრძალულია ინტერნირებულთა დიდი ხნით იძულებით ფეხზე დაყენება, ხანგრძლივი გადაძახილი, დასჯის მიზნით ფიზიკური ვარჯიში, სამხედრო წვრთნა ან საკვების რაციონის შემცირება.

მუხლი 101

ინტერნირებულებს უფლება აქვთ ხელისუფალთ, რომელთა დაქვემდებარებაშიც იმყოფებიან, შუამდგომლობით მიმართონ დადგენილი რეჟიმის თაობაზე.

მათ უფლება აქვთ ყოველგვარი შეზღუდვის გარეშე ინტერნირებულთა კომიტეტს ან, თუ საჭიროდ თვლიან, უშუალოდ მფარველი სახელმწიფოს წარმომადგენლებს მიმართონ და აცნობონ მათი ინტერნირების პირობების მიმართ თავისი საჩივრების შესახებ. ეს შუამდგომლობები და საჩივრები სასწრაფოდ და ყოველგვარი ცვლილების გარეშე უნდა გადაიცეს. იმ შემთხვევაში, თუ მათ დაუსაბუთებლად ჩათვლიან, ამას რაიმე სახის სასჯელი არ უნდა მოჰყვეს.

ინტერნირებულთა კომიტეტს შეუძლია მფარველი სახელმწიფოს წარმომადგენლებს პერიოდულად გაუგზავნოს მოხსენება ინტერნირების ადგილებში არსებული მდგომარეობისა და ინტერნირებულთა საჭიროებების შესახებ.

მუხლი 102

ინტერნირების ყოველ ადგილზე თავისუფალი, ფარული კენჭისყრით, ყოველ ექვს თვეში ერთხელ ირჩევენ კომიტეტის წევრებს. კომიტეტი ინტერნირებულებს წარმოადგენს სახელმწიფო ხელისუფლების, მფარველი სახელმწიფოს, წითელი ჯვრის საერთაშორისო კომიტეტისა და ყველა სხვა დამხმარე ორგანიზაციის წინაშე. შესაძლებელია ამ კომიტეტის წევრთა გადარჩევა.

არჩეულები თავიანთი მოვალეობების შესრულებას მას შემდეგ შეუდგებიან, რაც მათ არჩევას ინტერნირების განმახორციელებელი ხელისუფლება დაამტკიცებს. კომიტეტის წევრთა დამტკიცებაზე უარის თქმის ან შეცვლის მიზეზები დაინტერესებულ მფარველ სახელმწიფოს უნდა ეცნობოს.

მუხლი 103

ინტერნირებულთა კომიტეტებმა ხელი უნდა შეუწყონ ინტერნირებულთა ფიზიკურ, მორალურ და ინტელექტუალურ კეთილდღეობას.

კერძოდ, თუ ინტერნირებულები ურთიერთდახმარების სისტემის ორგანიზებას გადაწყვეტენ, ეს ორგანიზება კომიტეტთა კომპეტენციის ქვეშ უნდა მოექცეს წინამდებარე კონვენციის სხვა დებულებებით მათზე დაკისრებული სპეციალური ვალდებულებების დამოუკიდებლად.

მუხლი 104

ინტერნირებულთა კომიტეტების წევრები არ უნდა აიძულონ შეასრულონ ნებისმიერი სხვა სამუშაო, რომელიც მათი ფუნქციების შესრულებას დააბრკოლებს. ინტერნირებულთა კომიტეტების წევრებს შეუძლიათ ინტერნირებულთაგან თანაშემწეები დანიშნონ. მათ მიეცემათ ყველა პრაქტიკული საშუალება, კერძოდ, მათი ვალდებულებების შესრულებისათვის აუცილებელი გადაადგილების გარკვეული თავისუფლება (სამუშაო რაზმების მონახულება, დახმარების გზაგანილების მიღება, ა.შ.).

ინტერნირებულთა კომიტეტების წევრებს ექნებათ დამატევევებელ ხელისუფლებასთან, მფარველ სახელმწიფოებთან, წითელი ჯვრის საერთაშორისო კომიტეტსა და მათ დელეგატებთან, აგრეთვე ინტერნირებულთა დამხმარე სხვა ორგანიზაციებთან საფოსტო და სატელეგრაფო მიმოწერის წარმოების ყველა შესაძლებლობა. ასეთივე შეთავაზებით ისარგებლებენ სამუშაო რაზმებში მყოფი კომიტეტის წევრები ინტერნირების ძირითად ადგილზე ინტერნირებულთა კომიტეტთან თავის მიმოწერასთან მიმართებაში. ასეთი მიმოწერისათვის რაიმე შეზღუდვა არ უნდა დაწესდეს და იგი 107-ე მუხლში მითითებული ქვოტის სათვალავში არ უნდა მოექცეს.

ინტერნირებულთა კომიტეტების წევრებს, რომლებიც სხვა ადგილას გადაჰყავთ, საკმარისი დრო უნდა მიეცეთ თავისი შემცვლელების საქმის კურსში ჩასაყენებლად.

თავი VIII გარე სამყაროსთან ურთიერთობა

მუხლი 105

დაცვის ქვეშ მყოფ პირთა ინტერნირებისთანავე, დამკავებელი სახელმწიფოები შეატყობინებენ მათ, იმ სახელმწიფოს, რომელსაც ისინი ეკუთვნიან და მათ მფარველ სახელმწიფოს, წინამდებარე თავის დებულებათა შესასრულებლად მიღებული ღონისძიებების შესახებ. ამასთანავე, დამკავებელი სახელმწიფოები დაინტერესებულ მხარეებს ამ ღონისძიებებთან დაკავშირებულ ნებისმიერ ცვლილებას აცნობებენ.

მუხლი 106

ყოველ ინტერნირებულს, ინტერნირებისთანავე ან ინტერნირების ადგილას მიყვანიდან არა უგვიანეს ერთი კვირისა, აგრეთვე ავადმყოფობის ან ლაზარეთში ან ინტერნირების სხვა ადგილას გაგზავნის შემთხვევაში, შესაძლებლობა უნდა მიეცეს, ერთი მხრივ თავის ოჯახს, მეორე მხრივ კი 140-ე მუხლში გათვალისწინებულ ცენტრალურ სააგენტოს გაუგზავნოს ბარათი ინტერნირების შესახებ, რომელიც შეძლებისამებრ წინამდებარე კონვენციაზე თანდართული ნიმუშის მიხედვით შედგება. ამ საფოსტო ბარათით იგი თავის ნათესავებს

აცნობებს დაკავების ფაქტს, თავის ჯანმრთელობის მდგომარეობასა და მისამართს. აღნიშნული ბარათები რაც შეიძლება სწრაფად უნდა გადაიგზავნოს და მათი ნებისმიერი სახით დაყოვნება დაუშვებელია.

მუხლი 107

ინტერნირებულთათვის ნებადართულია წერილებისა და საფოსტო ბარათების გაგზავნა და მიღება. თუ დამკავებელი სახელმწიფო აუცილებლად მიიჩნევს ინტერნირებულის მიერ წარმოებული კორესპონდენციის შეზღუდვას, მან, სულ მცირე თვეში ორი წერილისა და ოთხი ბარათის გაგზავნის ნება მაინც უნდა მისცეს, რომლებიც, შეძლებისამებრ, წინამდებარე კონვენციაზე თანდართული ნიმუშების მიხედვით შედგება. თუ ინტერნირებულთა მისამართით მოსულ კორესპონდენციაზე შეზღუდვები უნდა დაწესდეს, ზოგიერთ შემთხვევაში დამკავებელი სახელმწიფოს თხოვნის საფუძველზე, გადაწყვეტილებას იღებს სახელმწიფო, რომელსაც ასეთი ინტერნირებულები ეკუთვნიან. ასეთი წერილებისა და ბარათების გაგზავნა გონივრულობის ფარგლებში დროულად უნდა მოხდეს; მათი დაკავება ან შეფერხება დისციპლინური ზემოქმედების მიზნით დაუშვებელია.

ინტერნირებულთათვის, რომლებსაც ახლო ნათესავებისგან დიდი ხნის განმავლობაში არ მიუღიათ ცნობები ან ჩვეულებრივი გზით მათი მიღების ან გაგზავნის შესაძლებლობა არა აქვთ, აგრეთვე მათთვის, რომლებიც თავისი სამშობლოსგან დიდი მანძილით არიან დაშორებულნი, ნებადართული იქნება დეკემბრის გაგზავნა, რომლის საფასურსაც ისინი მათ განკარგულებაში არსებული ვალუტის მეშვეობით გადაიხდიან. დეკემბრის გაგზავნის შესაძლებლობა ინტერნირებულებს უკიდურესი აუცილებლობის შემთხვევებშიც მიეცემა.

როგორც წესი, ინტერნირებულების კორესპონდენცია მშობლიურ ენაზე იწარმოება. კონფლიქტის მონაწილე მხარეებს შეუძლიათ კორესპონდენციის სხვა ენებზე წარმოებაც დაუშვან.

მუხლი 108

ინტერნირებულებს ფოსტით ან ნებისმიერი სხვა საშუალებით შეუძლიათ მიიღონ ინდივიდუალური ან კოლექტიური გზავნილები, რომლებშიც შეიძლება იყოს კვების პროდუქტები, ტანსაცმელი, მედიკამენტები, ასევე წიგნები და მათი რელიგიური მოთხოვნილებების, განათლებისა და გართობისთვის საჭირო ნივთები. აღნიშნული გზავნილები დამკავებელ სახელმწიფოს წინამდებარე კონვენციით მისთვის დაკისრებული ვალდებულებებისგან არავითარ შემთხვევაში არ ათავისუფლებს.

იმ შემთხვევაში, როცა სამხედრო მოსაზრებებიდან გამომდინარე აუცილებელია ამგვარი გზავნილების რაოდენობის შეზღუდვა, შეტყობინება აღნიშნულის შესახებ გაეგზავნება მფარველ სახელმწიფოს, წითელი ჯვრის საერთაშორისო კომიტეტს ან ნებისმიერ სხვა ორგანიზაციას, რომელიც ინტერნირებულებს ეხმარება და ასეთი გზავნილების გადაგზავნაზეა პასუხისმგებელი.

ინდივიდუალური და კოლექტიური გზავნილების გაგზავნის წესი, საჭიროების შემთხვევაში, დაინტერესებულ სახელმწიფოთა სპეციალური შეთანხმების საგანი უნდა

გახდეს, რომელთაც ინტერნირებულთა დასახმარებელი გზავნილების მიღება არავითარ შემთხვევაში არ უნდა შეაფერხონ. აკრძალულია პროდუქტებსა და ტანისამოსთან ერთად წიგნების ჩადება. მედიკამენტები, როგორც წესი, კოლექტიური გზავნილებით იგზავნება.

მუხლი 109

კონფლიქტის მონაწილე მხარეთა შორის დახმარების კოლექტიური გზავნილების მიღებისა და განაწილების წესის შესახებ სპეციალური შეთანხმების არარსებობის შემთხვევაში გამოიყენება წინამდებარე კონვენციაზე თანდართული კოლექტიურ დახმარებასთან დაკავშირებული წესები.

ზემოაღნიშნული სპეციალური შეთანხმებები არავითარ შემთხვევაში არ ზღუდავს ინტერნირებულთა კომიტეტების უფლებას მიიღონ და მიმღებთა ინტერესების შესაბამისად გაანაწილონ და განკარგონ ინტერნირებულთათვის განკუთვნილი კოლექტიური გზავნილები.

ამასთანავე, ამ შეთანხმებებით დაუშვებელია მფარველი სახელმწიფოს, წითელი ჯვრის საერთაშორისო კომიტეტის ან ინტერნირებულების დამხმარე ნებისმიერი სხვა ორგანიზაციის გზავნილების გადაცემაზე პასუხისმგებელი წარმომადგენლების კოლექტიური გზავნილების მიმღებთა შორის განაწილების პროცესზე ზედამხედველობის უფლების შეზღუდვა.

მუხლი 110

ინტერნირებულთათვის განკუთვნილი დახმარების ყოველგვარი გზავნილი თავისუფლდება საიმპორტო, საბაჟო და სხვა გადასახადებისაგან.

ყველა საფოსტო გზავნილი, ფოსტით გაგზავნილი დახმარების ამანათებისა და სხვა ქვეყნებიდან ინტერნირებულთა სახელზე გადარიცხული ან მათ მიერ უშუალოდ, ან 136-ე მუხლით გათვალისწინებული ცნობათა ბიუროსა და 140-ე მუხლით გათვალისწინებული ცენტრალური სააგენტოს მეშვეობით ფოსტით გაგზავნილი ფულადი თანხების ჩათვლით, თავისუფლდება ყოველგვარი საფოსტო გადასახადისგან

როგორც გამგზავნ და დანიშნულების ქვეყნებში, ისე შუალედურ სახელმწიფოებშიც. ამ მიზნით, 1947 წლის მსოფლიო საფოსტო კონვენციითა როგორც გამგზავნ და დანიშნულების ქვეყნებში, ისე შუალედურ სახელმწიფოებშიც. ამ მიზნით, 1947 წლის მსოფლიო საფოსტო კონვენციითა და მსოფლიო საფოსტო კავშირის ხელშეკრულებებით ბანაკებსა და სამოქალაქო ციხეებში მყოფი მოწინააღმდეგის სამოქალაქო პირების გათვალისწინებული გათავისუფლება საფოსტო გადასახადებისაგან გავრცელდება წინამდებარე კონვენციაში მითითებულ ყველა კატეგორიის ინტერნირებულ დაცვის ქვეშ მყოფ პირზეც. სახელმწიფოები, რომლებიც აღნიშნული ხელშეკრულებების მონაწილენი არ არიან, ვალდებული არიან საფოსტო გადასახადებისაგან გათავისუფლება იმავე პირობებით უზრუნველყონ.

ინტერნირებულთათვის განკუთვნილი დახმარების გზავნილების ხარჯებს, რომლებიც თავისი წონის ან რაიმე სხვა მიზეზის გამო ფოსტით ვერ იგზავნება, გაიღებს სახელმწიფო, რომლის ხელისუფლებაშიც იმყოფებიან მის კონტროლს დაქვემდებარებულ ყველა

ტერიტორიაზე მყოფი ინტერნირებულები. წინამდებარე კონვენციის მონაწილე სხვა სახელმწიფოები მის ტერიტორიებზე ტრანსპორტირების ხარჯებს თავად გაიღებენ.

ასეთი გზავნილების ტრანსპორტირებასთან დაკავშირებულ ხარჯებს, რომელსაც არ ფარავს ზემოთ მოცემული პარაგრაფებით გათვალისწინებული შემთხვევები, გამგზავნები გაიღებენ.

მაღალი ხელშემკვრელი მხარეები შეეცდებიან, შეძლებისამებრ შეამცირონ ინტერნირებულების მიერ ან მათთვის გაგზავნილი დეკემბრისათვის დაწესებული ნიხრი.

მუხლი 111

იმ შემთხვევაში, როცა საომარი ოპერაციები დაინტერესებულ სახელმწიფოებს ხელს უშლის შეასრულონ 106-ე, 107-ე, 108-ე და 113-ე მუხლებში მითითებული ვალდებულები მათ შორის უზრუნველყონ საფოსტო და დახმარების გზავნილების გადაზიდვა, დაინტერესებულ მფარველ სახელმწიფოებს, წითელი ჯვრის საერთაშორისო კომიტეტს ან კონფლიქტის მონაწილე მხარეების მიერ აღიარებულ ნებისმიერ სხვა ორგანიზაციას შეუძლიათ თავის თავზე აიღონ ამ გზავნილების სათანადო სატრანსპორტო საშუალებებით (სარკინიგზო ვაგონები, საბარგო ავტომანქანები, გემები, თვითმფრინავები, ა.შ.) გადაზიდვა. ამ მიზნით, მაღალი ხელშემკვრელი მხარეები ეცდებიან ეს სატრანსპორტო საშუალებები გამოყონ და დაუშვან მათი მოძრაობა მათთვის აუცილებელი საშვების გაცემის გზით.

აღნიშნული სატრანსპორტო საშუალებებით შეიძლება გადაიზიდოს შემდეგი ტვირთი:

(ა) კორესპონდენცია, სიები და ანგარიშები, რომლებსაც ერთმანეთში 140-ე მუხლში მითითებული ცნობათა ცენტრალური სააგენტო და 136-ე მუხლში მითითებული ეროვნული ბიურო ცვლიან;

(ბ) ინტერნირებულთა შესახებ კორესპონდენცია და ანგარიშები,

რომელსაც მფარველი სახელმწიფოები, წითელი ჯვრის საერთაშორისო კომიტეტი ან ინტერნირებულთა დამხმარე სხვა ორგანიზაციები ცვლიან როგორც თავის წარმომადგენლებთან, ისე კონფლიქტის მონაწილე მხარეებთან.

ეს დებულებები არ ზღუდავს კონფლიქტის მონაწილე ნებისმიერ მხარეს უზრუნველყოს ტრანსპორტირების სხვა საშუალება ან გასცეს საშვი იმ პირობებით, რომლებიც ორმხრივი შეთანხმებებით შეიძლება დადგინდეს.

ამ სატრანსპორტო საშუალებათა გამოყენებასთან დაკავშირებულ ხარჯებს, გზავნილთა ღირებულების პროპორციულად, გაიღებენ კონფლიქტის მონაწილე ის მხარეები, რომელთა მოქალაქეების სასარგებლოდაც არის ეს მომსახურება გაწეული.

მუხლი 112

ინტერნირებულთა მისამართით ან მათ მიერ გაგზავნილი კორესპონდენციის ცენზურა შეძლებისამებრ უმოკლეს ვადაში უნდა განხორციელდეს.

ინტერნირებულთა მისამართით გზავნილების დათვალიერება ისეთ პირობებში არ უნდა მოხდეს, რომელსაც შეუძლია გზავნილებში მოთავსებული კვების პროდუქტების დაცულობას საფრთხე შეუქმნას; დათვალიერება ადრესატის ან მისი სათანადოდ რწმუნებული თანაინტერნირებული პირის თანდასწრებით უნდა მოხდეს. არ შეიძლება

ინდივიდუალური ან კოლექტიური გზავნილების ინტერნირებულთათვის გადაცემის შეფერხება ცენზურასთან დაკავშირებული სირთულეების მომიჯნავეებით.

კონფლიქტის მონაწილე მხარეების მიერ სამხედრო ან პოლიტიკური მიზეზებით შემოღებული კორესპონდენციის ნებისმიერი აკრძალვა მხოლოდ დროებით ხასიათს უნდა ატარებდეს და რაც შეიძლება ხანმოკლე უნდა იყოს.

მუხლი 113

სახელმწიფოები, რომელთა ხელისუფლებაშიც იმყოფებიან ინტერნირებულები, შექმნიან ყველა გონივრულ შესაძლებლობას იმისთვის, რომ მფარველი სახელმწიფოს ან 140-ე მუხლში გათვალისწინებული ცენტრალური სააგენტოს ანდა სხვა შესაბამისი საშუალების მეშვეობით, მოხდეს ინტერნირებულთათვის განკუთვნილი ან მათ მიერ შედგენილი ანდერძების, მინდობილობების ან სხვა სახის დოკუმენტების გადაცემა.

სახელმწიფოები, რომელთა ხელისუფლებაშიც იმყოფებიან ინტერნირებულები, ყველა შემთხვევაში დაეხმარებიან ინტერნირებულებს ამგვარი დოკუმენტების სათანადოდ შედგენასა და დამოწმებაში, კერძოდ, ნებას დართავენ მათ გაიარონ კონსულტაციები იურისტთან.

მუხლი 114

სახელმწიფო, რომლის ხელისუფლებაშიც იმყოფებიან ინტერნირებულები, მიაჩნებს მათ ინტერნირების რეჟიმსა და მოქმედ კანონმდებლობასთან შესაბამის ყველა შესაძლებლობას, რათა მათ შეძლონ საკუთარი ქონების განკარგვა. ამ მიზნით, აღნიშნულ სახელმწიფოს შეუძლია უკიდურესი აუცილებლობის შემთხვევაში, ან თუ ეს არსებული გარემოებებითაა დაშვებული, ნება დართოს ინტერნირებულებს დატოვონ ინტერნირების ადგილი.

მუხლი 115

ყველა შემთხვევაში, როცა ინტერნირებული პირი, ნებისმიერ სასამართლოში, სამართალწარმოების ერთ-ერთი მხარეა, მისი მოთხოვნის საფუძველზე სახელმწიფომ, რომლის ხელისუფლებაშიც ის იმყოფება, სასამართლოს მისი დაკავების შესახებ უნდა აცნობოს და კანონიერების ფარგლებში თვალყური ადევნოს, რათა ამ პირის ინტერნირების გამო ზიანი არ მიადგეს მისი საქმის მომზადებასა და წარმართვას, ისევე როგორც ნებისმიერი სასამართლო გადაწყვეტილების აღსრულებას.

მუხლი 116

დროის გარკვეული ინტერვალის შემდეგ და რაც შეიძლება ხშირად, ნებადართული იქნება ყოველი ინტერნირებულის მონახულება მნახველების, პირველ რიგში კი უახლოესი ნათესავების მიერ.

უკიდურესი აუცილებლობის შემთხვევაში და შესაძლებლობის ფარგლებში, განსაკუთრებით ნათესავის გარდაცვალების ან მძიმე ავადმყოფობის შემთხვევაში, ინტერნირებულებს ნებას დართავენ მოინახულონ მათი ოჯახები.

თავი IX სისხლისსამართლებრივი და დისციპლინური ზომები

მუხლი 117

წინამდებარე თავის დებულებათა გათვალისწინებით, იმ ტერიტორიის კანონმდებლობა, სადაც ინტერნირებულები იმყოფებიან, განაგრძობს მოქმედებას ინტერნირების პერიოდში სამართალდარღვევის ჩამდენი ინტერნირებულების მიმართ.

თუ კანონებში, დადგენილებებსა და განკარგულებებში მითითებულია, რომ ინტერნირებულის მიერ ჩადენილი მოქმედება დასჯადია, მაშინ როცა არაინტერნირებული პირის მიერ ჩადენილი მსგავსი ქმედება არ ისჯება, ინტერნირებულ პირს აღნიშნული ქმედებისათვის მხოლოდ ადმინისტრაციული სასჯელი დაეკისრება.

ერთი და იმავე სამართალდარღვევისათვის და ერთი და იმავე ბრალდებით ინტერნირებული მხოლოდ ერთხელ შეიძლება დაისაჯოს.

მუხლი 118

სასჯელის განსაზღვრისას სასამართლოები და ხელისუფლების ორგანოები შესაძლებლობის ფარგლებში მხედველობაში მიიღებენ იმ ფაქტს, რომ ბრალდებული არ არის დამკავებელი სახელმწიფოს მოქალაქე. ისინი თავისუფალი იქნებიან არჩევანში შეამსუბუქონ ინტერნირებულის მიერ ჩადენილი სამართალდარღვევისათვის გათვალისწინებული სასჯელი და ვალდებულნი არ იქნებიან ამ მიზნით სასჯელის ქვედა ზღვარი დაიცვან.

აკრძალულია მსჯავრდებულის მოთავსება უსინათლო ადგილებში, ისევე როგორც ყოველგვარი სახის სისასტიკის გამოყენება.

ინტერნირებულებს დისციპლინური ან სისხლისსამართლებრივი სასჯელის მოხდის შემდეგ არ უნდა მოეპყრან სხვა ინტერნირებულებისგან განსხვავებით.

ყველა შემთხვევაში, წინასწარ პატიმრობაში გატარებული პერიოდი გამოაკლდება სისხლის სამართლის ან დისციპლინური წესით დაკისრებული სასჯელით გათვალისწინებული თავისუფლების აღკვეთის ვადას.

ინტერნირებულთა კომიტეტებს უნდა ეცნობოთ იმ ინტერნირებულთა მიმართ აღძრული სისხლის სამართლის საქმეთა და მათი შედეგების შესახებ, რომელთაც ისინი წარმოადგენენ.

მუხლი 119

ინტერნირებულებს შეიძლება დაეკისროთ შემდეგი დისციპლინური სასჯელები:

(1) ჯარიმა, რომელიც არ უნდა აღემატებოდეს 95-ე მუხლის დებულებებით გათვალისწინებული ინტერნირებულის ხელფასის 50 პროცენტს და განისაზღვროს არა უმეტეს ოცდაათი დღით.

(2) წინამდებარე კონვენციით გათვალისწინებული მოპყრობის ფარგლებში და ფარგლებს გარეთ უპირატესობების ჩამორთმევა.

(3) რიგგარეშე განაწესები დღეში არა უმეტეს ორი საათისა, რომელიც ინტერნირების ადგილის მოვლას უკავშირდება.

(4) პატიმრობა.

დისციპლინური სასჯელი არავითარ შემთხვევაში არ უნდა იყოს არაადამიანური, სასტიკი ან ინტერნირებულის ჯანმრთელობისათვის სახიფათო. ინტერნირებულის ასაკი, სქესი და ჯანმრთელობის მდგომარეობა გათვალისწინებული უნდა იყოს.

ნებისმიერი ცალკეული სასჯელის მაქსიმალური ვადა არასოდეს არ უნდა აღემატებოდეს ოცდაათ თანმიმდევრულ კალენდარულ დღეს იმ შემთხვევაშიც კი, როცა სასჯელის გამოტანის მომენტისათვის ინტერნირებულს უკვე დაკისრებული ჰქონდა დისციპლინური სასჯელი რაიმე დარღვევის გამო, მიუხედავად იმისა, უკავშირდება თუ არა ეს დარღვევები ერთმანეთს.

მუხლი 120

გაქცევის ან გაქცევის მცდელობის შემდეგ ხელახლა დაკავებული ინტერნირებულები, რეციდივის შემთხვევაშიც კი, სასჯელს მხოლოდ დისციპლინური წესით იხდიან.

118-ე მუხლის მესამე პარაგრაფის მიუხედავად, გაქცევის ან გაქცევის მცდელობის გამო დასჯილი ინტერნირებულები შეიძლება განსაკუთრებული ზედამხედველობის ქვეშ მოექცნენ, მხოლოდ იმ პირობით, რომ ეს ზედამხედველობა მათ ჯანმრთელობას ზიანს არ მიაყენებს, ის ინტერნირების ადგილზე განხორციელდება და წინამდებარე კონვენციით მინიჭებული რაიმე გარანტიის გაუქმებას არ გამოიწვევს.

გაქცევის ან გაქცევის მცდელობის დამხმარე და თანამონაწილე ინტერნირებულები ბრალდების ამ ნაწილში მხოლოდ დისციპლინური წესით დაისჯებიან.

მუხლი 121

გაქცევა ან გაქცევის მცდელობა რეციდივის შემთხვევაშიც კი არ უნდა ჩაითვალოს დამამძიმებელ გარემოებად, როცა ინტერნირებული გაქცევის დროს ჩადენილ სამართალდარღვევებზე სასამართლოს წინაშე აგებს პასუხს.

კონფლიქტის მონაწილე მხარეები უზრუნველყოფენ, რომ კომპეტენტურმა ორგანოებმა გულისხმიერება გამოიჩინონ იმის გადაწყვეტისას, თუ როგორი სასჯელი გამოიტანონ სამართალდამრღვევი ინტერნირებულისათვის - დისციპლინური თუ სისხლისსამართლებრივი, განსაკუთრებით გაქცევასთან დაკავშირებულ დარღვევებთან მიმართებაში, მიუხედავად იმისა იქნება ეს გაქცევა წარმატებული თუ არა.

მუხლი 122

დისციპლინის დარღვევის ფაქტები დაუყოვნებლივ უნდა იქნას გამოძიებული. ეს განსაკუთრებით გაქცევას ან გაქცევის მცდელობას ეხება. ხელახლა დაკავებული ინტერნირებულები კომპეტენტურ ორგანოებს უმოკლეს დროში უნდა გადაეცენ.

დისციპლინის დარღვევის შემთხვევაში ყველა ინტერნირებულისათვის საქმის მოსმენამდე პატიმრობის ვადა აბსოლუტურ მინიმუმამდე უნდა იყოს დაყვანილი და არ უნდა აღემატებოდეს თოთხმეტ დღეს. ყველა შემთხვევაში ასეთ პატიმრობაში გატარებული დრო თავისუფლების აღკვეთის ვადას უნდა გამოაკლდეს.

124-ე და 125-ე მუხლების დებულებები იმ ინტერნირებულთა მიმართ გამოიყენება, რომლებიც დისციპლინური სახის დარღვევების გამო წინასწარ პატიმრობაში იმყოფებიან.

მუხლი 123

სასამართლო ორგანოებისა და უმაღლესი ხელისუფლების უფლებამოსილებისათვის ზიანის მიუყენებლად დისციპლინური სასჯელის დაკისრება შეუძლია მხოლოდ ინტერნირების ადგილის კომენდანტს, ან კომენდანტის შემცვლელ ოფიცერს ანდა პასუხისმგებელ თანამდებობის პირს, რომელსაც კომენდანტმა დისციპლინური უფლებამოსილება გადასცა.

ნებისმიერი დისციპლინური სასჯელის გამოტანამდე, ბრალდებულ ინტერნირებულს დაწვრილებით აცნობებენ მისთვის წაყენებული ბრალდების შესახებ და მისცემენ დაცვისა და საკუთარი ქმედების ახსნა-განმარტების შესაძლებლობას. კერძოდ, ბრალდებულს შეეძლება გამოიძახოს მოწმეები და აუცილებლობის შემთხვევაში კვალიფიციური თარჯიმნის დახმარებას მიმართოს. გადაწყვეტილება ბრალდებულისა და ინტერნირებულთა კომიტეტის ერთ-ერთი წევრის თანდასწრებით უნდა გამოცხადდეს. დისციპლინური სასჯელის გამოტანიდან მის აღსრულებამდე ერთ თვეზე მეტი არ უნდა გავიდ გავიდეს.

თუ ინტერნირებულს დამატებითი დისციპლინური სასჯელი დაეკისრა და თუ თითოეული სასჯელის ხანგრძლივობა ათი ან მეტი დღეა, ყოველი მათგანის აღსრულებას შორის უნდა გავიდეს არანაკლებ სამი დღისა.

ინტერნირების ადგილის კომენდანტმა უნდა აწარმოოს გამოტანილი დისციპლინური სასჯელების რეგისტრაცია; სარეგისტრაციო წიგნი მფარველი სახელმწიფოს წარმომადგენელთა მიერ შესამოწმებლად ხელმისაწვდომი უნდა იყოს.

მუხლი 124

ყოვლად დაუშვებელია დისციპლინური სასჯელის მოსახდელად ინტერნირებულთა გამასწორებელ დაწესებულებებში (ციხე, გამასწორებელი დაწესებულება, საკატორლო ციხე, ა.შ.) გადაყვანა.

დისციპლინური ზომების მოხდისათვის გათვალისწინებული სათავსები სანიტარიულ მოთხოვნებს უნდა შეესაბამებოდეს; კერძოდ, ინტერნირებულთათვის უზრუნველყოფილი უნდა იყოს ადეკვატური საძილე საშუალებები. სასჯელის მოხდის პერიოდში, ინტერნირებულებს საკუთარი თავის ჰიგიენური მოვლის შესაძლებლობა უნდა ჰქონდეთ.

ინტერნირებული ქალები, რომლებიც დისციპლინურ ზომებს იხდიან ინტერნირებული მამაკაცებისგან განცალკევებულ სათავსებში, ქალების უშუალო მეთვალყურეობის ქვეშ უნდა განთავსდნენ.

მუხლი 125

ინტერნირებულებს, რომლებსაც დისციპლინური ზომები დაეკისრათ, ყოველდღიური ფიზიკური ვარჯიშისა და ღია ჰაერზე არანაკლებ ორი საათით ყოფნის შესაძლებლობა ექნებათ.

მათთვის, მათი თხოვნის საფუძველზე, ნებადართული იქნება ყოველდღიური სამედიცინო შემოწმების გავლა. ისინი ჯანმრთელობის მდგომარეობის შესაბამის სამედიცინო დახმარებას მიიღებენ, ხოლო აუცილებლობის შემთხვევაში საინტერნო ლაზარეთში ან ჰოსპიტალში მოთავსდებიან.

მათ ნებადართული ექნებათ წერილების წაკითხვა და დაწერა, ისევე როგორც მათი მიღება და გაგზავნა. თუმცა, მათთვის ამანათებისა და ფულადი გზავნილების გადაცემა შეიძლება სასჯელის მოხდამდე გადაიდოს; ასეთი გზავნილები ამ დროის განმავლობაში ინტერნირებულთა კომიტეტს გადაეცემა, რომელიც ამანათებში მოთავსებულ მალფუჭებად პროდუქტებს ლაზარეთს გადასცემს.

დისციპლინური სასჯელის მოხდამდე არც ერთ ინტერნირებულს არ შეიძლება ჩამოერთვას წინამდებარე კონვენციის 107-ე და 143-ე მუხლების დებულებებით გათვალისწინებული გარანტიები.

მუხლი 126

71-დან 76-ე მუხლების ჩათვლით გათვალისწინებული დებულებანი ანალოგიის გზით გამოიყენება ინტერნირებულთა წინააღმდეგ იმ სამართალწარმოების დროს, რომელიც იმ სახელმწიფოს კუთვნილ ტერიტორიაზე მიმდინარეობს, რომლის ხელისუფლებაშიც ინტერნირებულები იმყოფებიან.

თავი X ინტერნირებულთა გადაცემა

მუხლი 127

ინტერნირებულთა გადაყვანა ყოველთვის ჰუმანურად უნდა ხორციელდებოდეს. როგორც წესი, გადაყვანა რკინიგზით ან სხვა სატრანსპორტო საშუალებებით და იმ პირობებში უნდა მოხდეს, რომელიც სულ მცირე ისეთივეა, რომელშიც ხდება დამკავებელი სახელმწიფოს შეიარაღებული ძალების დისლოკაცია. როგორც გამონაკლისი ზომა, გადაყვანა ქვეითად უნდა განხორციელდეს, ეს მხოლოდ იმ შემთხვევაში მოხდება, როცა ინტერნირებულთა ფიზიკური ჯანმრთელობის მდგომარეობა ამის საშუალებას იძლევა და ქვეითად გადაადგილება არავითარ შემთხვევაში მათ ზედმეტად დაღლას არ გამოიწვევს.

სახელმწიფომ, რომლის ხელისუფლებაშიც ინტერნირებულები იმყოფებიან, გადაყვანის დროს ისინი უნდა უზრუნველყოს საკმარისი რაოდენობისა და კარგი ხარისხის სასმელი წყლითა და საკვებით, რათა შენარჩუნდეს მათი ჯანმრთელობის ნორმალური მდგომარეობა. ინტერნირებულებს ასევე უზრუნველყოფენ საჭირო ტანსაცმლით, შესაფერისი თავშესაფრითა და აუცილებელი სამედიცინო დახმარებით. დამკავებელი სახელმწიფო

მიიღებს ყველა ზომას, რათა გადაადგილების დროს ამ პირთა უსაფრთხოება უზრუნველყოს; გამგზავრების წინ უნდა შედგეს გადასაცემი ინტერნირებულთა სრულ სია.

ავადმყოფი, დაჭრილი ან ინვალიდი ინტერნირებულებისა და მშობიარეების გადაყვანა არ განხორციელდება, თუ გადაადგილებამ მათ ჯანმრთელობას შეიძლება სერიოზული ზიანი მიაყენოს, გამონაკლისია შემთხვევები, როცა ამას მათივე უსაფრთხოება აუცილებლად მოითხოვს.

ფრონტის ხაზის ინტერნირების ადგილთან მოახლოებისას, აღნიშნული ადგილიდან ინტერნირებულთა გადაყვანა მხოლოდ იმ შემთხვევაში მოხდება, თუ მათი გადაადგილება საკმარისი უსაფრთხოების პირობებში განხორციელდება, ან, თუ მათი ადგილზე დატოვება გაცილებით სახიფათოა, ვიდრე გადაადგილება. სახელმწიფომ, რომლის ხელისუფლებაშიც იმყოფებიან ინტერნირებულები, მათ გადაყვანასთან დაკავშირებით გადაწყვეტილებების მიღებისას მხედველობაში უნდა მიიღოს ინტერნირებულთა ინტერესები, კერძოდ არ უნდა ჩაიდინოს იმგვარი ქმედება, რომელიც მათ რეპატრაციას ან საკუთარ სახლებში დაბრუნებას გაართულებს.

მუხლი 128

გადაადგილების შემთხვევაში, ინტერნირებულებს გამგზავრებისა და ახალი საფოსტო მისამართის შესახებ ოფიციალურად უნდა აცნობონ. ეს შეტყობინება წინასწარ ისე უნდა გაკეთდეს, რომ ინტერნირებულებმა თავისი ბარგის შეკვრა და ოჯახის გაფრთხილება შეძლონ.

მათ შეუძლიათ თან წაიღონ პირადი ნივთები, კორესპონდენცია და მათ სახელზე გამოგზავნილი ამანათები. თუ გადაადგილების პირობები ამას მოითხოვს, შეიძლება ბარგის წონა შეიზღუდოს, მაგრამ ყოველ ინტერნირებულს უფლება ექნება წაიღოს არანაკლებ ოცდახუთი კილოგრამისა. მათი ინტერნირების ადრინდელ ადგილზე მისული კორესპონდენცია და გზავნილები მათ დაუყოვნებლივ უნდა გადაეგზავნოთ.

ინტერნირების ადგილის კომენდანტი ინტერნირებულთა კომიტეტთან შეთანხმებით მიიღებს საჭირო ზომებს ინტერნირებულთა კოლექტიური ქონებისა და მეორე პარაგრაფით გათვალისწინებული შეზღუდვების შედეგად ინტერნირებულთა მიერ დატოვებული ნივთების ტრანსპორტირებისათვის.

თავი XI ინტერნირებულთა გარდაცვალება

მუხლი 129

ინტერნირებულთა ანდერძები მათი უსაფრთხოდ შენახვის მიზნით პასუხისმგებელ ორგანოებს უნდა გადაეცეთ. ინტერნირებულის გარდაცვალების შემთხვევაში ანდერძს ინტერნირებულის მიერ წინასწარ მითითებულ პირს გადასცემენ.

ყოველი ინტერნირებულის გარდაცვალებას ადასტურებს ექიმი, რის შემდეგაც შედგება აქტი სიკვდილის მიზეზებისა და გარემოებების მითითებით.

ინტერნირების ადგილის ტერიტორიაზე მოქმედი პროცედურის თანახმად შედგენილი, სათანადოდ რეგისტრირებული გარდაცვალების ოფიციალური აქტი და სათანადოდ დამოწმებული ასლი დაუყოვნებლივ გადაეცემა მფარველ სახელმწიფოს და 140-ე მუხლით გათვალისწინებულ ცნობათა ცენტრალურ სააგენტოს.

მუხლი 130

დამკავებელი სახელმწიფოს ხელისუფლებამ უნდა უზრუნველყოს, რომ ინტერნირების დროს გარდაცვლილი ინტერნირებული პირები პატივით და თუ შესაძლებელია, მათი რელიგიური მრწამსის თანახმად დაკრძალონ, გარდაცვლილთა საფლავებს პატივი უნდა მიეგოს, ისინი უნდა იყოს მოვლილი და იმგვარად აღნიშნული, რომ ნებისმიერ დროს შეიძლებოდეს მათი მოძებნა.

გარდაცვლილი ინტერნირებულები ინდივიდუალურ საფლავებში უნდა დაიკრძალონ, გამონაკლისია ის გარდაუვალი გარემოებები, რომელიც მათ სამმო საფლავში დაკრძალვას მოითხოვს. ცხედართა კრემაცია შეიძლება განხორციელდეს მხოლოდ ჰიგიენის განსაკუთრებული მოსაზრებების, რელიგიური მოტივების ან აშკარად გამოთქმული სურვილის საფუძველზე. კრემაციის შემთხვევაში, კრემაციასა და მისი მიზეზების შესახებ გარდაცვალების აქტში უნდა იყოს მითითებული. ფერფლს უსაფრთხოდ შენახვის მიზნით ინტერნირების განმახორციელებელი ორგანოები ინახავენ და უმოკლეს დროში გარდაცვლილის ნათესავებს მათი თხოვნის საფუძველზე გადასცემენ.

როგორც კი გარემოებები ამის შესაძლებლობას შექმნის, მაგრამ არა უგვიანეს საომარი მოქმედებების დასრულებისა, სახელმწიფო, რომლის ხელისუფლებაშიც ინტერნირებულები იმყოფებიან, 136-ე მუხლით გათვალისწინებული ცნობათა ბიუროს მეშვეობით სახელმწიფოებს, რომელთა სახელზეც გარდაცვლილი ინტერნირებულები ირიცხებიან, გადასცემს გარდაცვლილ ინტერნირებულთა საფლავის სიებს. ეს სიები უნდა მოიცავდეს გარდაცვლილ ინტერნირებულთა ვინაობის დასადგენად აუცილებელ ყველა მონაცემს, ისევე როგორც მითითებას მათი საფლავების ზუსტი ადგილმდებარეობის შესახებ.

მუხლი 131

ინტერნირებულის გარდაცვალების ან მძიმედ დაჭრის ყველა შემთხვევაში, რომელიც ყარაულის მიზეზითაა გამოწვეული ან რომელიც ეჭვს იწვევს, რომ ამ უკანასკნელის, სხვა ინტერნირებულის ან ნებისმიერი მესამე პირის მიზეზით მოხდა, ისევე დაუდგენელ გარემოებებში გარდაცვალების ყველა შემთხვევაში, დამკავებელმა სახელმწიფომ ოფიციალური გამოძიება დაუყოვნებლივ უნდა დაიწყო.

ამასთან დაკავშირებით მფარველ სახელმწიფოს დაუყოვნებლივ უნდა აცნობონ. ნებისმიერ მოწმეს ჩვენება უნდა ჩამოართვან და ამ ჩვენებათა შინაარსის შემცველი ანგარიში უნდა მომზადდეს და აღნიშნულ მფარველ სახელმწიფოს გაეგზავნოს.

თუ გამოძიების შედეგად ერთი ან რამდენიმე პირის ბრალეულობა დადგინდება, დამკავებელი სახელმწიფო დამნაშავის ან დამნაშავეთა სასამართლოს წინაშე წარდგენისათვის ყველა ზომას მიიღებს.

თავი XII გათავისუფლება. რეპატრაცია და ნეიტრალურ ქვეყნებში განთავსება

მუხლი 132

ინტერნირების განმახორციელებელი სახელმწიფო გაათავისუფლებს ყოველ ინტერნირებულს, როგორც კი შეწყდება ინტერნირების გამომწვევი აუცილებელი მიზეზები.

გარდა ამისა, კონფლიქტის მონაწილე მხარეები ეცდებიან საომარი მოქმედებების დროს დადონ შეთანხმებები ცალკეული კატეგორიის ინტერნირებულთა გათავისუფლების, რეპატრაციის, საცხოვრებელ ადგილზე დაბრუნების ან ნეიტრალურ ქვეყანაში განთავსების შესახებ. ეს განსაკუთრებით ეხებათ ბავშვებს, ფეხმძიმე ქალებს და ჩვილი ან მცირეწლოვანი ასაკის შვილების დედებს, დაჭრილებს და ავადმყოფებს და იმ ინტერნირებულებს, რომლებიც ინტერნირების ადგილებში დიდი ხნის განმავლობაში იმყოფებიან.

მუხლი 133

ინტერნირება საომარი მოქმედებების დასრულებიდან უმოკლეს ვა დაში უნდა შეწყდეს. კონფლიქტის მონაწილე რომელიმე მხარის ტერიტორიაზე მყოფი ინტერნირებულები, რომლებიც სასამართლოს წინაშე წარდგნენ ისეთი სამართალდარღვევისათვის, რომელიც მხოლოდ დისციპლინური სასჯელის დაკისრებას არ ითვალისწინებს, შეიძლება სასამართლო პროცესის დამთავრებამდე, შესაბამის შემთხვევებში - სასჯელის მოხდამდე დააკავონ. იგივე ეხება ინტერნირებულებს, რომელთაც უკვე დაკისრებული ჰქონდათ სასჯელი თავისუფლების აღკვეთის სახით.

ინტერნირების განმახორციელებელ სახელმწიფოსა და დაინტერესებულ სახელმწიფოებს შორის შეთანხმებით საომარი მოქმედებების ან ტერიტორიების ოკუპაციის დასრულების შემდეგ შეიძლება შეიქმნას კომიტეტები სხვადასხვა ადგილზე გაბნეული ინტერნირებულების მოსამიებლად.

მუხლი 134

მაღალმა ხელშემკვრელმა მხარეებმა საომარი მოქმედებების ან ოკუპაციის დასრულების შემდეგ უნდა უზრუნველყონ ყველა ინტერნირებულის მუდმივ საცხოვრებელ ადგილზე დაბრუნება ან ხელი შეუწყონ მათ რეპატრაციას.

მუხლი 135

სახელმწიფო, რომლის ხელისუფლებაშიც ინტერნირებულები იმყოფებიან, გაიღებს გათავისუფლებული ინტერნირებულების იმ ადგილამდე დაბრუნების ხარჯებს, სადაც ისინი ინტერნირებამდე ცხოვრობდნენ, ან, თუ ისინი დაკავებული იყვნენ ტრანზიტული გადაადგილების დროს ან ღია ზღვაში, სახელმწიფო გაიღებს თანხებს, რათა მათ ტრანზიტული გადაადგილება განაგრძონ ან მათი თავდაპირველი გამგზავრების პუნქტში დაბრუნდნენ.

თუ ინტერნირების განმახორციელებელი სახელმწიფო ინტერნირებულს, რომლის მუდმივი საცხოვრებელი ადგილი ადრე მის ტერიტორიაზე მდებარეობდა, უარს ეუბნება

წინანდელ ადგილზე ცხოვრების გაგრძელებაზე, იგი ვალდებულია გაიღოს მისი რეპატრაციის ხარჯები. მაგრამ თუ ინტერნირებულს თავის ქვეყანაში გამგზავრება საკუთარი პასუხისმგებლობით ან იმ მთავრობის ზედამხედველობის ქვეშ სურს, რომელთანაც ერთგულების ვალდებულებითაა დაკავშირებული, დამკავებელი სახელმწიფო არ იქნება ვალდებული მისი ტერიტორიის გარეთ ინტერნირებულის მგზავრობის ხარჯები დაფაროს. დამკავებელი სახელმწიფო არ არის ვალდებული აანაზღაუროს იმ ინტერნირებულთა რეპატრაციის ხარჯები, რომელთა რეპატრაციაც მათივე მოთხოვნით მოხდა.

თუ ინტერნირებულთა გადაცემა 45-ე მუხლის შესაბამისად ხორციელდება, გადამცემი და მიმღები სახელმწიფოები შეთანხმდებიან, თუ ხარჯების რომელ ნაწილს აიღებს თავის თავზე თითოეული მათგანი.

ზემოაღნიშნული დებულებები ზიანს არ უნდა აყენებდეს სპეციალურ შეთანხმებებს, რომელიც შეიძლება კონფლიქტის მონაწილე მხარეებს შორის მოწინააღმდეგის ხელში მყოფი მათი მოქალაქეების გაცვლისა და რეპატრაციის შესახებ დაიდოს.